

Saku vallas elavad põhikooli- ja gümnaasiumiõpilased saavad sõidutoetust

Kellel kui suur osa sõidukuludest hüvitatakse? Millised on erinevad toetuse taotlemise võimalused? / lk 5

Saku valla kuldmärgi pälvinud maletegevuse edendaja

Hans Tomson:

„Male nõuab täielikku pühendumist.“

/ lk 8-9

Kuidas Sakus ühisveevärgiga liituda?

Torutööd on aleviku paljudes paikades lõppenud. Kuidas veevärgiga liituda? Selgitusi jagab Saku Maja juht Marko Matsalu / lk 5

TÄHTSAD TELEFONID

POLITSEI	110
HÄDAABI	112
Häirekeskuse abitelefoni	1345
Perearsti nõuande telefon	1220
Saue konstaablijaoskonna SAKU KONSTAABLIPUNKT	
Jaoskonna juht	672 8300
Korrapidaja	612 4510
Konstaablid	612 4552
Volitatud loomaarst	504 1060

Vallaametnikud tutvusid Islandi sotsiaalsüsteemiga / lk 2-3

Kiisalt kaovad avalikud paberi-, papi- ja pakendimahutid / lk 3

Saku võrgupiirkonnas on alates 1. novembrist uus soojuse piirhind / lk 4

Saku noormehe elust ja õpingutest Taani alternatiivkõrgkoolis / lk 7

Noortekeskuses algas hooaeg. Mis uudist? / lk 11-12

Vabadusvõitlejad Viljandis vastupanuvõitluse päeva üritustel / lk 13-14

Suur ristsõna / lk 15

Saku lõviklubil oli tegus suvi

Muude tegemiste seas avati tervisekeskuse ees mitmete atraktsioonidega uus uhke mänguväljak lastele / lk 10

**Saku Sõnumid jälle
12. oktoobril 2012**

Islandi sotsiaal-süsteemiga tutvumas

EDA ESPERK,
sotsiaalhoolekandeteenistuse juht
AIRI MAASALU,
lastekaitse spetsialist

Tänu Põhjamaade Ministrite Nõukogult rahastuse saanud projektile „Saku valla sotsiaalhoolekande teenuste süsteemi arendamine“ avanes vallavalitsuse esindusel võimalus 10.-15. septembril külastada Islandi vabariiki.

Saareriik võttis meid vastu tõelise tormiga. Õnneks meie hätta ei jäänud, kuid põhjapool päästeti lume alla jäänud lam-bakarju.

Islandis on ainult 318 000 elanikku (vähem kui Tallinnas!) ning 63% neist elab pealinnas Reykjavíkis. Riigi pindala on 103 000 km² ja elanike tihedus 3,1 inimest km²-l. Põhilisteks tuluallikeks on kalandus, alumiiniumi kaevandamine ja turism. Pensionile minnakse Islandil 67-aastaselt, pärast seda võib veel kolm aastat töötada ning 70-aastaseks saanuna tuleb vanaduspõlve nautida.

Islandil on 75 omavalitsust, kõik kuuluvad liitu. Kohalikud valimised toimuvad iga nelja aasta järel. Nagu meil, on ka Islandil väiksematel omavalitsustel raske pärast kriisiaastaid sotsiaalvaldkonda arendada. Meie vastuvõtjaks oli Mosfellsbæri omavalitsus, kus töötab 50 ametnikku. Sakul ja Mosfellsbæril on palju ühist - mõlemad asuvad pealinna külje all ning rahvaarv on enam-vähem võrdne.

Vastuvõtjad olid meile koostanud huvitava programmi. Saime ülevaate Mosfellsbæri omavalitsuses osutatavatest sotsiaalteenustest, külastasime Sotsiaalministeeriumi ja selle allüksust lastekaitseagentuuri, Kohalike Omavalitsuste Liitu, Tööturuametit, noorte tööharjutus-

**Vastuvõtjad näitasid saku-
lastele puu-
dega noorte
valmistatud
skulptuuri
töökese ees.**

Foto: Karin
Tenisson-Alev

keskust ja Laste Maja.

Mosfellsbæris saime esmalt ülevaate omavalitsuse õigustest ja kohustustest sotsiaalhoolekande alal, seejärel külastasime piirkonna vaimupuudega noorte töökese, kus noored argipäeviti juhendajate käe all puu- ja käsitööd teevad ning sellega väikest lisatulu teenivad. Töökese tegutsseb mittetulundusühinguna, millelt naaberomavalitsused teenust ostavad. Toodang turustatakse otse keskses ja kõrval asuvas käsitöökaupluses.

Sotsiaalministeeriumis tutvustati meile riigi sotsiaalsüsteemi ja räägiti, kuidas on sujunud teenuste üleandmine riigilt omavalitsustele. Erihoolekandeteenuste üleandmist valmistati ette 14 aastat, alates 01.01.2011 osutavad puudega inimestele teenuseid omavalitsused. Riik eraldas omavalitsustele selleks ka lisavahendeid. Island on jaotatud 15 teeninduspiirkonnaks. Vähemalt 8000 elanikuga omavalitsused osutavad teenuseid ise, väiksemad ostavad naabritelt. Hetkel käivad läbirääkimised eakatele mõeldud sotsiaalteenuste üleandmiseks riigilt omavalitsustele, kokkulepeteni ilmselt enne 2015. aastat ei jõuta.

Meilegi tuttav oli isikliku abistaja ning kogukonnas elamise teenus. Huvi äratas puudega lapse perele osutatav teenus, kus puudega lapse vanem saab kaheks päevaks kuus lapse usaldusväärse inimese juurde

Puudega noorte töökese valmivad omanäolised käsitöösed, mille müügist saadakse lisatulu. Foto: Eda Esperk

viia ning tasu hoidjale maksab omavalitsus.

Väga huvitav oli külastäik riiklikku lastekaitse agentuuri, mille ametnikud annavad omavalitsusüksuste lastekaitse spetsialistidele juriidilist nõu peamiselt seepärast, et Islandi perekonnaseadus on keeruline, detailne ja normirohke. Eestis koordineerib lastekaitse süsteemi ministeerium, kogu sisuline töö on aga omavalitsuste kanda. Islandil on riigi- ja omavalitsustasandil vahelülideks piirkondlikud lastekaitsekomiteed, kust lastekaitsetöötajad saavad raskemate juhtumite puhul sisulist abi ja nõustamist. Selline töökorraldus tagab üle riigi ühtlase teenuse kvaliteedi.

Ka islandlased õpivad teiste

kogemustest. Näiteks Ameerikast on üle võetud 12-18-aastastele mõeldud multisüsteemne teraapia - MST. Igal terapeudil on viis peret, kes saavad teda kasutada ööpäevaringselt. Teenus on väga efektiivne ja katab 75% probleemsete perede vajadusest.

Külastasime Laste Maja, mida esmalt pidasime lastekoduks. Tegelikult töötavad selles majas psühholoogid ja terapeudid, kes nõustavad väärkoheldud lapsi ja salvestavad intervjuud, et lapsed ei peaks kohtuistungitel enam läbielatud rääkima.

Noorte tööharjutuskeskuses võttis meid vastu elurõõmus juhataja, endine Islandi rahvuskoondise käsipallur. 2001. aastal Taani mudeli järgi loodud

töõharjutuskeskuses käivad 16-24aastased noored, kel pooleli jäänud koolitee tõttu on raske iseseisvalt tööd leida. Töökohti on kuni 80 inimesele. Noori suunavad keskusesse omavalitsused ja Tööturuamet. Töö eest makstakse palka. Kord on keskus range - kui hilined 10 minutit, võetakse see tasust maha. Nägime, kuidas parandati äravissatud kodutehnikat, lammutati vanu arvuteid, pesti autosid, tehti käsitööd. Keskuse köögis, kus lisaks oma maja rahvale käivad soodsalt lõunatamas ka piirkonna elanikud, töötavad samuti noored. Harjutuskeskus on isemajandav, teenust müüakse omavalitsustele ja Tööturuametile.

Tööturuametis saime ülevaate tööturuteenustest ja -süsteemist. Riigis oli töötuid enne majanduskriisi 3% ja krahhi ajal 10%, nüüd 7%. Islandil saab registreeritud töötu olla kolm aastat, selle aja jooksul makstakse abiraha. Töötud saavad käia tugigruppides ja nendega tegeldakse individuaalselt lausa iga nädal. Reykjaviki linna projekti on kaasatud noored. Nõustajate abiga püütakse välja selgitada, milline töö oleks sobilik ja mida noor ise teha soovib. Kolme aasta möödudes pöörduvad töötud toetuste saamiseks omavalitsuse poole, kel vahendid toetuste maksmiseks pidevalt suurenevad. Väljapääs on uute töökohade loomises ja töötuse vähenemises.

Reisilt saadud muljed vajavad veel settimist, aga kindlasti on oluline, et Islandil osutatakse teenuseid vastavalt vajadusele, mitte vastavalt vanusele, eale või diagnoosile. Riik on kehtestanud miinimumstandardid. Teenuste ülevaandmisel omavalitsusele annab riik koos kohustustega ka rahalised vahendid. Toetavaid sotsiaalteenuseid osutab kolmas sektor, tänu kellele leiavad noored (ka need, kel puue) töö. Kohtumistel tutvusime entusiastlike, oma tööd südamega tegevate inimestega, kellest enamik olid mehed. Islandi sotsiaalteenuste valik ja maht teevad kadedaks ja innustavad otsima ka meil erinevaid võimalusi vallakodanikke toetada.

Volikogu võttis vastu Saku valla arengukava uue redaktsiooni

KAIRI KALLASTE

Vallavolikogu 20. septembri istungist võtsid osa **Marianne Rande, Leo Jürgenson, Vaike Pähn, Tiit Rõuk, Lemmi Oro, Vladimir Teder, Aare Järvelaid, Viive Rosenberg, Kaur Lohk, Tanel Ots, Marko Tali, Ülle-Triin Enden, Merike Sisask, Tiit Vahenõmm ja Sirje Peterson**, puudusid **Mart Siimann ja Marti Rehema**. Istungit juhatas volikogu esimees Marianne Rande, päevakorras oli 7 küsimust.

Vallaelanike küsimuste pooltunnis esinesid sõnavõttudega vallavalitsuse ametnike kodanikega suhtlemise teemal **Tanel Ots ja Kaur Lohk**.

Vallavanem **Kuno Rooba** andis informatsiooni sihtotstarbeliste vahendite lisamisest valla 2012. aasta eelarvesse.

Volikogu võttis vastu Saku valla arengukava 2012-2025 uues redaktsioonis. Arengukava on aluseks eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeringuprojektide kavandamisel. Avaliku väljapaneku kaudu kaasati kõik huvitatud isikud ettepanekuid tegema. Kokku laekus 23 ettepanekut koos täiendavate küsimustega.

Otsustati võtta vastu detail-

planeering Tănassilma külas Valdmäe tn 5 kinnistul. Detailplaneeringu ülesanne on ehitusõiguse muutmise (lubatud hoonestusala ja ehitusaluse pindala suurendamine) ja planeeringuala lõunaosas asuvast jätkuvalt riigi omandis olevast maast transpordimaa sihtotstarbega krundi moodustamine. Planeeringuala suurus on ca 1,9 ha.

Volikogu otsustas rentida Riigimetsa Majandamise Keskusest (RMK) spordi-, tervistus- ja koolitustegevuse, aktiivse puhkamise ning vaba aja veetmise tingimuste loomise ja ürituste korraldamise kasutusotstarbeks 7,28 ha suuruse maa-ala ning volitada vallavanemat sõlmima RMK-ga rendilepingu. Vald rajab koostöös kodanikeühendustega RMK poolt hallatavale riigi omandis olevale metsamaa kinnistule avalikuks kasutuseks mõeldud terviserajad - nn Rabametsa terviseraja ja valgustatud suusaraja.

Eelarvekomisjoni koosseisust arvati välja **Mait Soasepp**, uueks liikmeks kinnitati **Priit Tinit**.

Tehnilise infrastruktuuri spetsialist **Toivo Alasoo** andis väljaspool päevakorda ülevaate ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehitustööde järgsest teede taastamisest.

Kiisa aleviku avalike paberi- ja papi- ning pakendimahutite likvideerimisest

Hiljemalt 29. oktoobriks 2012 likvideeritakse Kiisa alevikus Raudtee tänava lõpus asuvad avalikud paberi- ja papi- ning pakendijäätmete (klaas- ja segapakend) kogumismahutid. Põhjuseks on mahutite pidev ebaotstarbekas kasutamine: neisse ladestatakse eelkõige sinna mittekuuluvaid segaolmejäätmeid. Kui muidu on paberi- ja papi- ning pakendijäätmete kogumismahutite tühjendamine tasuta, siis segaolmejäätmete olemasolu korral tuleb tühjendamise eest täiendavalt maksta.

JANA MEHINE, keskkonnakaitse inspektor

8. oktoobril kell 18-19 ootame 2013. aasta sügisel kooli tulevaid lapsi koos vanematega algkooli saali.

Lastel palume kaasa võtta vahetusjalatsid ja värvipliatsid.

Saalis toimuvad loengud vanematele: • õpetaja **Reet Videse** „Kooliküpsus“ • kooli psühholoog **Ingi Roos** „Lapse abituse ja meisterlikkuse mustrid läbi kiituse“. **Lastele toimuvad tegevused klassides.** SG

VALLAVALITSUSE ISTUNGID

KAIRI KALLASTE

18. septembri istungi päevakorras oli 24 punkti.

Ruuta Kuusksalule väljastati müügipilet 01.-31.10.2012 Saku aleviku keskpplatsil aiasaadustega kauplemiseks.

1 puudega isikule seati hoolitus.

Otsustati hüvitada puudega lapse kooli- ja kojusõit õppeperioodil 2 korda nädalas kuni 31.12. 2012 vastavalt esitatud teekonnalehele 0,19 eurot/km.

1 isikule otsustati maksta kriisitoetust seoses raske majandusliku olukorraga.

2012/2013. õa kehtestati Saku Gümnaasiumi 2. klasside ülemiseks piirnormiks 26 õpilast ja 3. klasside ülemiseks piirnormiks 30 õpilast.

Tagasiulatavalt 01.09.2012-31.08.2013 kinnitati töötajate koosseisud: Saku Gümnaasiumis kokku 79,95, Kajamaa Koolis 18,95, Kurtina Koolis 55,15 ja Saku Muusikakoolis 21,68 ametikohta.

Otsustati jätta algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine Saku alevikus Mooni 8, kuna eelhinnangu põhjal eeldatav oluline keskkonnamõju puudub.

Kehtestati Saku aleviku Mikori kinnistu detailplaneering.

Määrati ehitise arhitektuursed ja ehituslikud lisitingimused üksikelamu ja abihoon ehitusprojekti koostamiseks Üksnurme külas Lume tee 7.

1 korraldusega määrati ja 1-ga muudeti projekteerimistingimusi. Pikendati 21.07.2009 ettekirjutuse nr 37/09 (ehitiste seadustamine või lammutamine) täitmise tähtaega kuni 30. 05.2013 ja 04.05.2011 ettekirjutuste nr 34/11 ja nr 33/11(kasutusloa olemasolu) täitmise tähtaegu kuni 20.12.2012.

Metsanurme külas asuva Kadaja katastriüksuse uueks kohaadressiks määrati Harjumaa, Saku vald, Metsanurme küla, Kasemetsa tee.

Määrati Üksnurme külas asuva ehitise teenindamiseks vajalik maa suurusega 1558 m². Võimaldati maa ostueesõigusega erastamist. ➤

◀ Väljastati 5 ehitusluba: üksikelanute püstitamiseks Juuliku külas Paju tee 5, Jälgimäe külas Kaiu tee 5 ja Saku alevikus Ülase tn 7; sidekaabli rajamiseks Männiku külas 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee ja Männiku tee 138 kinnistutel; üksikelanu ja abihooone-garaaži püstitamiseks Saku alevikus Pähkli-mäe tee 6 ning tunnistati kehtetuks 17.04.2008 väljastatud ehitusluba nr 8736.

Väljastati ehitusluba abihooone-sauna püstitamiseks ja anti kirjalik nõusolek abihooonekuuri püstitamiseks Kajamaa külas Robeni kinnistul ning ehitusluba aiamaa juurde- ja ümberehitamiseks üksikelanuks ning anti kirjalik nõusolek abihooone püstitamiseks Kasemetsa külas Mesilase tee 8. Tunnistati kehtetuks 24.01.2006 väljastatud ehitusluba nr 3555.

Jäätmeveoga liitumisest vabastati 3 jäätmevaldajat.

MTÜ-le Tantsukool Dance-land väljastati avaliku ürituse korraldamise luba 06.10.2012 Saku Valla Spordikeskuse võimalas toimuva Geisha turniiri läbiviimiseks (vastutab **Kristina Tennokese**).

Kinnitati õpilase sõidusoodustuse taotluse vorm.

25. septembri istungi päevakorras oli 18 punkti.

JK Taverni OÜ-le väljastati müügipilet 26.09-25.12.2012 Saku aleviku keskplatsil grillitud lihatoodetega kauplemiseks.

Kinnitati lasteaedade Päikesikild (kokku 48,325 ametikohta) ja Terake (tagasiulatuvalt alates 13.08.2012 kokku 36,1 ametikohta) töötajate koosseisud.

Kinnitati õpilaste sõidusoodustuse ning sõidupiletite kompenseerimise avalduse vormid.

Otsustati sõlmida 3 puudega isikuga sotsiaalkorterite tähtajalised üürilepingud 01.10-31.12.2012.

Pikendati 23.11.2006 ettekirjutuse nr 223 punkti 3 (aiamaja väliskuju ja mõõtmete ehitusprojektiiga vastavusse viimise) täit-

mise tähtaega kuni 30.05.2013.

1 korraldusega määrati ehitise arhitektuursed ja ehituslikud lisatingimused ja 6 korraldusega projekteerimistingimused.

Algatati detailplaneering Tännassilma külas Kivinõmme, Liivakivi, Väljataga, Liivanõmme, Vana-Väljataga kinnistutel ja lähialal. Otsustati anda detailplaneeringu lähteseisukohad ja jätta algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine, kuna eelhinnangu põhjal eeldatav oluline keskkonnamõju puudub.

Väljastati 4 ehitusluba: aiamaa täielikuks lammutamiseks ja üksikelanu püstitamiseks Metsanurme külas Kuresoo põik 3; korterelamu fassaadide rekonstrueerimiseks Saku alevikus Teaduse tn 3; maakaabeliinide rajamiseks Üksnurme külas Tuisu teel ja Helbe teel ning Üksnurme teel.

Määrati Männiku külas Männiku tee 108c asuva AS-ile Ater kuuluva valvehoone teenindamiseks vajalik maa suurusena 752 m² ja võimaldati selle ostmiseks erastamine.

Võimaldati Metsanurme külas Annekese põik 16 (endine nimetus Anneke 16) asuva maa ostumiseks erastamine.

1 isikule tagastati riigilõiv 101,37 eurot.

Saku valla 2012 eelarve reservfondist otsustati eraldada 3888 eurot Saku Gümnaasiumi küttesüsteemi avariitööde eest tasumiseks.

MTÜ-le Rahvusvahelise Lions Klubide Organisatsiooni Eesti Piirkond anti aastakoosoleku läbiviimiseks 27.04.2013 kell 9-17 tasuta kasutada Saku Valla Maja II korruse suur saal.

Saku valla 2012. a eelarve mittetulundusliku tegevuse toetusfondist eraldati toetust spordivaldkonna projektidele (tabel 12.10 Saku Sõnumite numbris).

Kajamaa Kooli hommikusöögi ja koolilõuna maksumuseks kinnitati alates 01.10.2012 kokku 1,09 ning õhtuote maksumuseks 0,51 eurot.

Informatsioon detailplaneeringutest

Saku Vallavalitsuse 18.09.2012 korraldusega nr 783 kehtestati Saku vallas Roobuka külas Mikkori kinnistu osa detailplaneering. Planeeringu ülesanne on kinnistu osa kruntideks jaotamine ning ehitusõiguse määramine üksikelanute ehitamiseks. Detailplaneering on vastavuses Saku valla üldplaneeringuga. Planeeringuga nähakse ette Mikkori kinnistu osal kuueteistkümmet elamumaa krundi moodustamine. Lisaks nähakse ette transpordi-, tootmis- ja üldkasutatava maa kruntide moodustamine. Planeeritavatele elamumaa kruntidele on igaühele ette nähtud üks kuni kahekordne üksikelanu ja abihooone. Planeeringuala suurus on ca 4,7 ha. Vt <http://sise.sakuvald.ee/dp/>

Saku Vallavalitsuse 25.08.2012. a korraldusega nr 807 algatati detailplaneering, anti lähteseisukohad ning jäeti algatamata keskkonnamõjude strateegiline hindamine Saku vallas Tännassilma külas Kivinõmme, Liivakivi, Väljataga, Liivanõmme, Vana-Väljataga kinnistutel ja lähialal (katastritunnused: 71801:001:0972, 71801:001:0954, 71801:001:0973, 71801:001:0962, 71801:001:0974). Detailplaneeringu ülesanne on kinnistute kruntideks jaotamine ning ehitusõiguse määramine üksik-, paaris- ja ridaelamute ehitamiseks. Planeeringuga haaratud maa-ala suurus on ca 15,5 ha. Vt <http://sise.sakuvald.ee/dp/>

Saku Vallavalitsuse 19.09.2012. a korraldusega nr 782 otsustati 9.09.2008. a korraldusega nr 929 algatatud Saku alevikus Mooni tn 8 (endise nimega Mooni krunt 12) kinnistu (katastritunnus 71801:011:0310) detailplaneeringu puhul jätta algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine, kuna analüüsitud põhjustel eeldatav oluline keskkonnamõju puudub. Detailplaneeringu ülesanne on ehitusõiguse määramine üksikelanu ehitamiseks. Planeeringuala suurus on ca 1721 m². Vt <http://sise.sakuvald.ee/dp/>

Alates 15.10.2012 kuni 28.10.2012 on tööaegadel Saku Valla Maja (Saku alevik, Teaduse 1) teise korruse stendil AVALIKUL VÄLJAPANEKUL Saku valla Tännassilma küla Valdmäe tn 5 detailplaneering. Planeeringu ülesanne on kinnistu ehitusõiguse muutmise (lubatud hoonestusala ja ehitusaluse pindala suurendamine) ning planeeringuala lõunaosas asuva jätkuvalt riigiomandis olevast maast transpordimaa sihtotstarbega krundi moodustamine. Detailplaneering on vastavuses Saku valla üldplaneeringuga. Planeeringuala jääb osaliselt Laagri nakkhiirte püsielupaiga piiranguvööndisse. Planeeringuala suurus on ca 1,9 ha

Avaliku väljapaneku jooksul on Teil õigus esitada detailplaneeringu kohta kirjalikke ettepanekuid või põhjendatud vastuväiteid. Planeeringuga saate tutvuda ka Saku valla kodulehel <http://www.sakuvald.ee/26446>

Õigusaktidega saab tutvuda tööaegadel Saku Vallavalitsuses (Saku, Teaduse 1) ja Saku valla kodulehel dokumendiregistris <http://www.sakuvald.ee/168>

ÜVK uudised

2012. aasta 39. nädalal toimuvad torustike ehitustööd **Saku I piirkonnas** (peatöövõtja AS Skanska EMV) Teaduse, Pargi, Tehnika, Tiigi, Männikäbi, Vahtramäe, Loo, Kingu, Põllu ja Sarapuu tänav, Üksnurme ja Juubelitammede teel ning mõisapargis.

Kuna Juubelitammede tee piirkonnas paigaldatakse korraga nii ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kui ka kaugkütetorustikke, on liiklemine seal väga häiritud. Ootame mõistvat suhtumist ja palume ebamugavuste pärast vabandust!

Saku II piirkonnas (peatöövõtja AS Nordecon) on tööd lõppenud.

Saku III piirkonnas (peatöövõtja AS Skanska EMV) jätkub teede taastamine Laane, Kalda, Piibelehe ja Nurmenuku tänaval. Haljastustööd tehakse Pensu piirkonnas.

Torutöödega seotud liiklusskeemid on üleval AS Saku Maja kodulehel www.sakumaja.ee.

MARJU MURUMETS, AS Saku Maja projektijuht

Saku võrgupiirkonnal on uus soojuse piirhind alates 01.11.2012

Konkurentsiamet kooskõlastas 20.09.12 otsusega nr. 7.1-3/12-108 AS Saku Maja Saku võrgupiirkonnale soojuse piirhinnaks **71,54 €/MWh** (ilma käibemaksuta) alates **01.11.2012**. Koos käibemaksuga on soojuse piirhinnaks **85,85 €/MWh**.

Õpilaste sõidusoodustuste taotlemisest

VIRKO KOLKS

Majandusteenistuse juht

Vastavalt Saku Vallavolikogu 16.09.2010 määrusele nr 19 „Õpilaste sõidutoetuse taotlemise ja andmise kord“ **antakse rahvastikuregistri andmetel Saku vallas elavatele statsionaarses õppevormis põhiharidust ja üldkeskharidust omandavatele õpilastele sõidutoetust järgmiselt:**

1. Saku valla koolides õppivad õpilased saavad Saku valla õpilasliinidel õpilaspileti ettenäitamisel sõita tasuta.
2. Saku valla koolides õppivatel õpilastel, kelle elukoht ei ole õppeasutusega samas asulas ja kelle elukohta ei läbi valla õpilasliinid, hüvitatakse sõit õppeasutusse ja tagasi.
3. Väljaspool Saku valda õppi-

vatel õpilastel hüvitatakse üks sõidukord päevas.

4. Vene ja muu õppekeelega üldhariduskoolides õppivatel õpilastel hüvitatakse sõit elukohale lähimasse õppeasutusse ja tagasi.

Hüvitamisele ei kuulu:

1. õppeasutuse asukohajärgse kohaliku omavalitsuse siseste ühistranspordiliinide piletid;
2. Huvikooli õpilaste sõidu maksumus huvikooli ja tagasi alalisse elukohta.

Sõidutoetust antakse õppetöö perioodil. Täiendava õppetöö korral on toetuse saamiseks vajalik lisaavaldus koos koolipoolse kinnitusega.

Sõidutoetuse taotlemiseks tuleb esitada vallavalitsusele kas:

1. hiljemalt sõiduperioodile järgneva kuu 10. kuupäevaks nõuetekohaselt täidetud avaldus koos loetavate sõidupiletitega või

2. avaldus sõidukaardi taotlemiseks.

Avalduste vormid on avaldatud Saku valla veebilehel.

Sõidukaarti on võimalik taotleda:

1. Harju maakonna avalikele bussiliinidele nr 116, 117 ja 117a.

Sõidutoetuse saamiseks peab õpilasel olema isikustatud elektrooniline ühiskaart, sobivad ka osade koolide õpilaspiletid. Täpsem info ühiskaardi väljastamise ja õpilaspiletite sobivuse kohta on leitav www.pilet.ee. Lähim ühiskaardi müügipunkt asub Saku postkontoris.

Isikustatud ühiskaardi olemasolul tuleb vallavalitsusele esitada avaldus, kus on vaja ära näidata, millisele liinile ja sõidusuunale soodustust soovitakse. Andmete kontrollimise järgselt kannab vallavalitsus sõidu-

õiguse isikustatud ühiskaardi kontole.

2. Harju maakonna kommertsbussiliinidele nr 206, 219 ja 220.

Sõidusoodustuse saamiseks tuleb vallavalitsusele esitada avaldus, kus on vaja ära näidata, millisele liinile ja sõidusuunale soodustust soovitakse. Andmete kontrollimise järgselt väljastab vallavalitsus sõidukaardi.

3. Edelaraudtee rongidele.

Sõidusoodustuse saamiseks tuleb vallavalitsusele esitada avaldus, kus on vaja ära näidata, millisele liinile ja sõidusuunale soodustust soovitakse. Andmete kontrollimise järgselt väljastab vallavalitsus sõidukaardi.

Järgmises Saku Sõnumite numbris vallasestest õpilasliinide uuendatud SÕIDUGRAAFIKUD

Saku uute torustikega liitumisest

MARKO MATSALU

AS Saku Maja

Suures osas Saku alevikus on tänaseks torustike rajamine lõppenud ja torustikud ehitaja poolt üle antud. Palju on küsitud, mida tuleb teha, et toru otsa omale tuppa saada. Selgitan, kuidas Sakus on võimalik liituda veemajandusprojekti raames rajatud uute torustikega nii, et see läheks võimalikult lihtsalt ja kõik vajalikud protseduurid oleksid tehtud.

- Alustada tuleb liitumistaotluse esitamisest. See on nagu loa küsimine - kas ja kuidas tohib kinnistu liituda torude omanikule kuuluva vara külge. Liitumistaotluse saab kas Saku Maja kontorist või kodulehelt <http://www.sakumaja.ee/ee/avaldused-ja-taotlused>. Täidetud dokumendi saab tuua kas paberil Saku Maja kontoris või saata digitaalselt allkirjastatuna e-kirjaga aadressile liitumine@sakumaja.ee. Taotlusega koos tuleb esitada tõendus selle kohta, kes on kinnistu omanik, sest ainult omanik saab kinnistule liitumist taotleda.
- Saabunud taotluse alusel

koostame ja väljastame tehnilised tingimused torustikega liitumiseks. Vajadusel võime küsida ka infot juurde, seepärast on oluline, et taotluses oleksid kõik küsitud andmed olemas. Alates septembri keskpaigast väljastame tingimusi tasuta.

- Kui kinnistu omanik on tingimused kätte saanud, võib ta asuda oma kinnistule torustikke rajama. Kui väljapoole kinnistut on vaja rajada torusid rohkem kui 1 meeter, tuleb Saku Vallavalitsusest kaeveluba võtta. Soovitame kasutada professionaalseid ehitajaid - et saada aastateks kvaliteetselt rajatud torustikud. Soovitan ka Saku Maja käest pakkumist küsida: kui on võimalik, teeme ka kinnistule liitumise töid.

- Enne, kui kinnistul on kaevik kinni aetud ning vee- või kanalitorud ühendatud, tuleb kohale kutsuda Saku Maja esindaja, kel peab olema võimalik kontrollida kasutatud materjalide ja toruühenduste kvaliteeti. Liitumispunkti ühendus tuleb teha esindaja juuresolekul. Tema kinnitab oma allkirjaga tehniliste tingimuste lehel, et on tehtud töö

üle kontrollinud. Pärast seda võib kaevikud kinni ajada.

- Kui tööd on lõppenud, peab kinnistu omanik esitama Saku Majale mõõtkavas joonise/skeemi torude paiknemise kohta kinnistul. Alles seejärel saame omanikuga liitumislepingu sõlmida. Esialgu saame seda teha vaid paberil ja Saku Maja kontoris, kuid tulevikus kavandame ka digitaalset võimalust.

- Kui kinnistu soovib liituda ka ühisveevärgiga, anname ka veemõõdusõlme rajamise tingimused (veemõõdusõlm on ruumi osa, kus veemõõtja asub ning selle normaalseks toimimiseks ja hooldamiseks on kehtestatud nõuded). Kui veemõõdusõlm on välja ehitatud, tuleb Saku Maja esindaja ja paigaldab veemõõtja ning koostab selle kohta akti.

- Pärast eeltoodud protseduure on võimalik sõlmida teenuse kasutamise leping ning asuda vee- või kanalisatsiooniteenust kasutama. Lepingu sõlmimiseks palume ühendust võtta aadressil liitumine@sakumaja.ee või tulla meie kontoris. Teenuse kasutamise lepingu sõlmimise eelduseks on kehtiva liitumislepingu olemasolu. Alles see-

järele tekib kinnistul õigus tarbida Saku ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuseid.

Teame, et mõned elanikud on tänaseks ühendanud oma kinnistu torustikud ühisveevärgi- ja -kanalisatsioonitorustike külge luba küsimata ja salaja. Ka teenuseid tarbitakse salaja - ausate klientide arvelt. Soovitame neil kõigil pöörduda Saku Maja poole, läbida kõik eelpool kirjeldatud etapid ja sõlmida kõik vajalikud lepingud. Kindlasti tuleb seejuures teavitada ka kogustest, millises ulatuses on teenuseid ilma lepinguta kasutatud. Nendel juhtudel külastab Saku Maja veemajanduse inspektor kinnistut, kontrollib paigaldatud torustikke ja ühendusi. Vajadusel tuleb tõestamiseks ka midagi lahti kaevata. Aga seda ikkagi viimase võimalusena. Kindlasti asume me selliseid salajasi ühendusi mingi aja pärast kontrollima ning avastamisel suhtume juhtumisse täie tõsidusega ning rakendame võimalikke karistusi.

Loodan, et Saku elanikud tunnevad loodud võimaluste üle rõõmu ja asuvad koos Saku Majaga oma liitumis- ja teenuselepinguid sõlmima!

TOIMETAJA VEERG

Punktidest ja tunnetest

Sügissuvel, vahetult enne õppeaasta algust, ilmusid üle-eestilises meedias riigieksamite tulemuste põhjal koostatud koolide pingeread. Igäüks sai lugeda, mitmes tema kool matemaatikas või ajaloo või geograafias oli. Ja kui mitme punktiga. Paljudel kevald eksameid teinud noortel inimestel ja nende lähedastel oli põhjust õnnelik olla - nii uhe tunne ju, kui vabariigi keskmine on 55, aga endal saadud 80 või 90 punkti. Või kui tulemus kaugelt üle oma kooli keskmise - nii meeldiv on olla see, kes keskmise kõrgele tõstis.

Paraku on medalil kaks poolt. Mis tunne on teada, et said 25 punkti, kui kooli või klassi keskmine oli 65? Või veelgi hullem - kui said korraliku 65 punkti, aga klassi keskmine oli 85? Tahes-tahtmata saab nõrga punkti omanik aru, et ilma temata oleks kool või klass veidi -või enam kui veidi - kõrgemal real seisnud. Sellest saavad aru ka kaaslased. Sest ükskõik, kuidas saladust hoida, kuidagi on ikka nii, et kõik teavad kõikide tulemusi.

Väikeste punktide saajate hulgas on erinevaid inimesi. On neid, kellel ükskõik - peaasi, et kaelast ära sai. On neid, kes süüdistavad halba õnne, kehva õpetajat, viletsat kooli ... kõike ja kõiki peale iseenda. On neid, kes nägid vähe vaeva lootes, et küllap on lihtne. Nemat on nüüd ehmunud, õnnetud - ehk ei lähe enam niipea mütsiga lööma. Kuid on ka neid, kelle 25 või 35 punkti tulid suure töö tulemusena. Kas võrdlemine innustab neid edaspidi veelgi rohkem pingutama või niidab hoopis jalust? Jaanipäeva paiku olid nad rõõmsad ja rahul, et suutsid gümnaasiumi lõpetada ... Tege-likult ongi põhjust rahul olla - sest nad on mõistnud, et oluline on eesmärgi nimel ise vaeva näha, ise parim võimalik tulemus saada, on selleks laeks siis 20 või 100 punkti. **INNA MIKLI**

20. septembril Tallinnas toimunud perearstide aastakonverentsil kuulutati välja paremad perearstipraksised.

Traditsiooniliselt valiti paremad Eesti Perearstide Seltsi poolt koostatud perearstipraksiste kvaliteedijuhiste alusel. Hindamisel võeti arvesse 18 erinevat kriteeriumi, nagu töökorraldust, arstiabi kättesaadavust, ravi kvaliteeti, haiguste ennetamist, arstiabi järjepidevust ja koostööd patsientidega.

Parima praksise auhind anti üle 32 perearstikeskusele. Valik tehti nende hulgas, kes oma andmed esitasid ja auditeerimise läbinuna kõrgeima punktisumma said. Auhinnatute seas oli ka Saku Tervisekeskus OÜ.

☺☺

Saku Tervisekeskus pälvis kõrge tunnustuse

Perearstikeskuse töötajad jäi 26. septembril pildile äsja remonditud tervisekeskuse fuajees. Meedikute selja taga on auhinnatuile mälestuseks antud tunnustusvaip. Foto: ☺☺

Nelja valla koolides on tulemas lugemisvõistlus

EVA PUKK

Nelja valla koolides algav lugemisvõistlus on ellu kutsutud selleks, et meelde tuletada ja tähtsustada lugemist kui üht arendavat ja silmaringi laiendavat vaba aja veetmise vormi, ning olla koolidele ja lapsevanematele lugemishuvi äratamisel toeks.

Lugemisvõistlusel osalevad Saku, Saue, Harku ja Kiili valla ning Saue linna koolide klassid. Võistlus toimub 1. oktoobrist 30. aprillini. Registreerunud klassid saavad seinale, uksele või aknale kleebitava puu, millele hakatakse lisama lehti ja õisi. Õie saab õpilane siis, kui läbi on loetud viies, kümnes, viieteistkümnes jne raamat. Lehti ja õisi ei saa niisama, vaid enne tuleb õpetajale jutustada või kirjutada, millest raamatus kirjutati. Piisab ka, kui õpetaja küsib ühe konksuga küsimuse. Kui ta siis veendub, et laps on raamatu tõepoolest läbi lugenud, saab õpilane õie või lehe peale kirjutada oma nime, loetud raamatu autori ja pealkirja.

Õpetaja saab ise otsustada, kas raamat, mille laps lugemiseks valis, vastab tema tasemele.

Pole oluline, et klassikaaslane luges sama raamatu juba kaks aastat tagasi läbi. Oluline on, et raamat arendaks ja oleks edasiviiv just sellele konkreetsele lapsele.

Võib juhtuda, et õppeaasta jooksul kaob puu küljest mõni leht või õis ära. Selleks, et arvestuse pidamine täpne oleks, saab õpetaja lehe, kuhu kirjutatakse õpilaste nimed ja märgitakse loetud raamatud.

Lastel ja vanematel on küllalt aeganõudev ja keeruline ennast kvaliteetse laste- ja noortekirjandusega kurssi viia. Siinkohal on appi tulnud Eesti Lastekirjanduse Keskus, kes ootab kõiki registreerunud klasse omale külla - tutvustatakse uusi ja vanemaid, kuid huvitavaid raamatuid, tehakse ringkäik keskuse ilusas majas. Kui klass kasutab ühistranspordisõidukit, siis sõidukulud kompenseeritakse.

Kuna tegemist on võistlusega, siis parimaid klasse ka tunnustatakse. Õppereis Ahhaa Keskusesse Tartusse ja Nukuteater

koos Nukumuseumiga Tallinnas on toredaks punktiks lugemisrohkele aastale. Õpilasi, kes on läbi lugenud 20 ja enamgi teost, peetakse meele kauni raamatuga.

Samaladset projekti on kolm aastat Kurna koolis läbi viidud ja saab kinnitada, et paljud õpilased saavad nii lugemiseks innustust. Kuna tegemist on klassidevahelise võistlusega, ärgitatakse lugema ka oma kaasõpilasi: tegutsetakse ju ühise eesmärgi nimel. Ühesuguseid raamatuid lugedes võib leida aga mõttekaaslasti või avastada, kui erinevalt teised võivad asjadest aru saada. Lugemine liidab!

Registreerunud klasse on juba 44, Saku vallast gümnaasiumi 3.a, 3.c ja 4.b ning Kurnast 1., 2., 3., 4., 5. ja 8. klass. Kui mõni klass soovib veel võistluses osaleda, andku endast kiiresti märku! Juhendid ja muu informatsiooni leiab kodulehelt www.raamatupuu.eu.

Võistlust toetab MTÜ Nelja Valla Kogu.

RAAMATUPUU
LUGEMISVÕISTLUS
2012-2013

Talvi Järv on Harjumaa aasta õpetaja

Aasta õpetaja tiitliga tunnustamise eesmärgiks on tõsta esile ja tutvustada üldsusele enim kolleegide, õpilaste ja lastevanemate poolehoidu võitnud õpetajaid, haridusasutuste juhte ja teisi haridustöötajaid, kelle töö ja isiklik eeskuju on oluliselt kaasa aidanud noorte kujunemisele mitmekülgset arenenud isiksusteks ning mõjutanud positiivselt haridusasutuse, piirkonna ja Eesti elu laiemalt.

Harjumaa aasta õpetaja konkursile oli võimalik esitada nominente kõigil haridusasutustel, tiitli saajad valis välja maavanema poolt moodustatud konkursikomisjon, kuhu kuulusid Harjumaa Omaavalitsuste Liidu, Harjumaa Haridustöötajate Liidu ja Harju Maavalitsuse esindajad.

Tänavu pälvis Harjumaa aasta õpetaja tiitli 10 inimest, nende hulgas on ka Saku Gümnaasiumi majanduse ja ettevõtluse õpetaja Talvi Järv (pildil).

Harjumaa aasta õpetajaid tunnustatakse 4. oktoobril Rahvuskooperis Estonia, seejärel saavad nad nautida balletietendust "Modigliani - neetud kunstnik". ☺☺

Elust Taani alternatiivkõrgkoolis

KARL-ERICH SAMMALPÄRG

Olen endine Saku Gümnaasiumi õpilane, täna õpin Taanis DNS Tvind koolis. Sattusin Tvindi tänu juhuslikule kirjale, mis mulle postkasti potsatas: sain kooli tutvustava reklaami, mis pakkus reisi Aafrikasse ja elu Euroopas, kuid ka raskusi ja kogemusi. Kirja lõppu oli lisatud, et lõpetades saab bakalaureusekraadi pedagoogikas - minu jaoks oleks see Eestis olnud kätesaamatu. See viimane info otsustas ki asja, pärast mõningast mõtlemist otsustasin Taani sõita.

DNS Tvind on omapärane õppeasutus - oleks nagu ülikool, kuid ülikool siiski pole. Olen praeguseks umbes aasta koolis olnud, seega päris palju kogemusi ja elamusi tasku pannud. Seega paotan veidi ust ja seletan, mis „loom“ see Tvind on.

Esimesel Taani aastal tegin tööd, et oma õpinguid rahastada. Nimelt on esimese õppeaasta maksumus 6500-7000 eurot ja enamikul õpilastest niisugust summat pole. Enne õpinguid läbib suur osa neist rahakogumisprogrammi: teeb tööd ja teenib esimese aasta õpingutasu. Koolil on süsteem, mille kaudu saab raha koguda - DNS Tvind pakub tööd. Paljud pakuvad ametid ei nõua kogemusi, seetõttu keegi töötada ei jää. Muidugi on võimalik ka kohe kogu summa ära maksta, kuid seda teeb ainult paar inimest lennust.

Raha kogudes osaletakse suurel määral kooli elus. Mõned inimesed elavad Tvindis kohapeal, teised kas harukoolides või mujal. Olenevalt kohast tehakse

koolis majapidamistööd: õpilased valmistavad söögi, koristavad ja kannavad majade eest hoolt. Kogu ülalpidamine on enam-vähem võrdselt kõigi inimeste vahel, kes sel hetkel koolis elavad, ära jaotatud. Üksikutele juhtudel, kui kellelgi on tööl pikad päevad, antakse talle puhkust. Need, kes raha teenivad, jäävad juhul, kui töö nõuab, muudest programmidest kõrvale. Enamasti nii siiski ei juhtu ja uustulnukad sattuvad kohe koos vanemate õpilastega tegemiste keerisesse.

Kui kooliga liitusin, olid kehtivad ajad ka Taanis. Seetõttu tegin siin ja seal väiksemaid töid. Kevadel läks asi paremaks ja töö stabiilsemaks - peamiselt teenisin raha Tvindis ehitajana ja Humanas autojuhina. Töö ehitusel või autojuhina ongi õpilastel peamine rahateenimise võimalus. Lisanduvad hooajalised pakkumised ja muud siin-seal üles kerkivad võimalused.

Kui raha koos ja jälle september käes - igas septembris algab uus kooliaasta, olenemata uute õpilaste arvust -, algavad ettevalmistused 4-kuuseks reisiks Aafrikasse. Eesmärk on sealset elu ja kultuuri tundma õppida. See on esimene suur ettevõtmine. Ostetakse vana buss, õpilased ehitavad selle spetsiaalselt ümber. Reisi ajal elatakse bussi, õpilased teevad kõik tööd ise, ka sõidavad - vähemalt kaks peavad saama eelnevalt õiguse bussi juhtida.

Pärast reisi valmistub kogu grupp esitlusteks. Rahvani tuuakse kogemused, tutvustatakse kultuuri.

Seejärel õpilased jagunevad, valivad piirkonna Euroopas

Karl-Erich Sammalpärj (üleväl vasa-kult teine) ja tema grupi-kaaslased. Pildil on ka kooli direktor Anne Hoej-holt (üäl keskel), kes on ühtlasi üks grupi juhendajaid.

Foto: erakogu

ning teevad esitlusi ja muud, et teistele inimestele kogetust rääkida. Selle jaoks on planeeritud kolm kuud. Ja siis on eksamid.

Viimased kolm kuud tehakse taas tööd, et rahastada teise aasta õpinguid.

Teisel aastal jagunevad õpilased kaheks-kolmeks suureks grupiks, milles umbes 10 inimest, ning lähevad ühte Euroopa riiki. Seal otsitakse madalalgaline töö - et tundma õppida Euroopa igapäevast elu. Hakatakse tegelema tulevaste kolleegide lastega - et peremudelit jälgida ja õppida. Kogu grupp osaleb suurel määral kohalikus kultuurielus. Järgneb kolm kuud teoreetilisi õpinguid Taanis, siis mõned eksamid. Teise õppeaasta kolmel viimased kuul teevad inimesed seda, mida nad üle

kõige soovivad. Selle jaoks on raha eelnevalt tööd tehes kõrvale pandud.

Kolmandal aastal keskendutakse pedagoogikaõpingutele. Kaheksa esimest kuud töötatakse õpetajatena ühes Euroopa (enamasti Taani) koolis. Õhtuti ja nädalavahetustel on teoreetilised õpingud. Viimased neli kuud on viimasteks teoreetilisteks õpinguteks ning sel ajal toimuvad ka lõpueksamid ning kirjutatakse bakalaureusetöö.

Mina kutsuksin DNS Tvindi alternatiivülikooliks, sest siin on võimalik saada õpetajaharidus. Kuid mitte läbi raamatutarkuse. Õpitakse igapäevast elust, tööst, kogemusest. Raamatud on abiks küll enne eksameid, kuid enamasti koguvad need kapis tolm.

Hans Tomson – Saku valla maleelu hing

EVI JOHANDI

Saku vallas malemängu elu sisse puhunud **Hans Tomson**ist võiks pikalt pajatada. Ta on mitmekülgsede huvidega mees, kes mitmel alal väljapaistvaid tulemusi saavutanud, kuid tema südames on erilisel kohal malemäng.

Mis mäng on male?

Male on sportlik lauamäng, mis sisaldab teaduse ja kunsti sümboleid. Malesõbrad on olnud Kreutzwald, Bornhöhe, Tobias, Ernesaks. Male on mõistuse proovikivi. Nii et malemängijal peab olema nutti, meelespidamis- ja keskendumisvõimet. Ja seda kõike on küllaga üle 70 aasta malega tegelnud Hans Tomsonil. Ta räägib, et maailmas mängib malet umbes 10 miljonit inimest. Kõige rohkem on male levinud Venemaal. Nõukogude Liidus soosisid võimud malet, sest noortel polnud võimalust muuga tegelda. Ja ka suuri kulutusi see spordiala ei nõudnud, sest rahalisi auhindu ei olnud. Eestis mängiti okupatsiooniajal massiliselt malet, esile tõusis Jaan Ehlvest, kes jõudis maailma neljandaks maletajaks.

Algus on alati alguses

Malepisi nakatas Hansu Pärnumaal kodukülas Veelikse 6-klassilises koolis, kus koolijuhataja **Hans Mängel** kandis hoolt malemängu eest. Igas klassiruumis oli komplekt malendeid. Kooli internaadis elavad õpilased said siis nendega malesaladustesse tungida. Seda tegi ka II klassi õpilane Hans. Veelikselt sirgus mitmeid tugevaid maletajaid, näiteks Andres Ruusmann ja Karl Kuningas.

Sealt sai alguse elukestev osalemine turniiridel. Igal pool, kus Hans õppis või töötas, asutas ta maleringi ja korraldas tur-

niire. 55 aastat on ta juhtinud maletegevust Sakus, kuhu tuli pärast TPI (Täna Tallinna Tehnikaülikool) hüdrotehnika eriala lõpetamist 1955. aastal.

Saku Maakorraldus- ja Maaparandustehnikumi õpetajana kutsus ta kokku maleringi, kus osalesid ka õpetajad. Juba 1955. aasta lõpus võitis tehnikumi meeskond Harju rajooni meistrivõistlused.

Maaviljeluse Instituudi teadurina juhendas ta vabariigi maletšempioni Maaja Rannikut, kes töötas samas. Koostöö kandis vilja: Maaja võitis juulis 1961 esimese Eesti meistritiitli ja septembris jagas esikohta Nõukogude Liidu naiste meistrivõistluste poolfinaalis. Instituutis lükkas Hans käima elava maleelu. Paljudel Hansu korraldatud turniiridel mängisid **Tiina Tammets, Helmo Niine, Heino Tooming, Rein Kask** ja paljud teised. Hans Tomson täitis meistrikandidaadi normi.

1990 asutati Saku maleklubi, mille presidendiks sai Hans Tomson. Klubi võeti Eesti Maleliidu liikmeks. Hansul on Saku maleklubi tegevus üksipulgi kirja pandud, üles on märgitud kõik meistrivõistlused ja võitjad. Peale tavamale on Hans tegelnud ka kirimale ja kabega. Ta on mänginud 870 kirimalepartiid.

Praegu juhendab vanameister Saku noori malehuvilisi. „2011. aastal läksin 10 lapsega Harjumaale meistrivõistlustele ja toime ära 7 medalit. Aasta varem saime samasugustelt võistlustelt 8 medalit,“ räägib ta uhkusega. „Tänapäeva noortel on aga palju muid hobiseid lisaks, male jääb sageli väsimuse tõttu tagaplaanile. Paul Kerese aegadel pühendas aga huviline end ainult malele, sest male hõlmab kogu füüsi. Noori Kereseid ei paista praegu kuskilt,“ lisab Tomson murelikult.

Aasta 2004 - Saue Vanamõisa võistkondliku kiirmaleturniiri esikoht tuli Saku maleklubile. Pildil maletjad (vasakult) Teet Švilponis, Raivo Koskre ja Hans Tomson. Foto: erakogu

2011. aasta oktoobris pidasid omavahel malelahingu Saue ja Saku maleklubid. Pealtvaatajaks ei jäänud ka klubi president Hans Tomson (pildil paremal). Naabervaldade jõukatsumise võitis Saku. Foto: ES

Tulemused, tegevus ja tunnustus

Oma sportlikke tulemusi on Hansul kirja pandud mitu lehekülge: 1952 TPI meister kabes, 2. koht 3000 meetri jooksus Narva suvespartakiaadil, meistrikandidaatide turniiridel 1965 Võsul ja 1976 Tallinnas esikohad males, 1994 pronksmedal Eesti seenioride MV-I tavamales, 2003 Eesti MV-I kuldmedal kirimales ja rahvusliku meistri nimetus ... Hans Tomson on ka Eesti Maleliidu eestseisuse liige, Saku maleklubi president, vabariikliku kategooria malekohtunik ... Tema töö on hinnatud maleliidu ja spordiühingute au- ja tänukirjadega, tänu-medalitega.

2012. aasta veebruaris omistati talle Saku valla kuldne teenetemärk maletegevuse edenda-

mise eest koduvallas.

Male mõjutas saatust

„1949. aasta märtsis mängisin koolivaheajal Pärnus maleturniiril, kui KGBlased tulid minu ema ja kahte venda kodutalust Venemaale küüditama. Isa oli külavanem ja omakaitselane. Tema arreteeriti juba 1944 ja suri tüüfusesse teel Magadani. Ema oli küüditajatele öelnud, et mina, vanim poegadest, olen nakkushaiglas. Sain teada, et pere ära viidi ja olin üleöö koduta, söögita, rahata,“ meenutab ta neid kaugeid õõvastavaid aegu. Elu läks siis edasi tädi juures Suure-Jaanis. Nii et malemäng päästis Hansu Venemaale küüditamisest. „Raskused on mind karastanud ja male aidanud nendest üle saada,“ lõpetab Hans Tomson tagasi-vaate elatud elule. **Lk 9** ➤

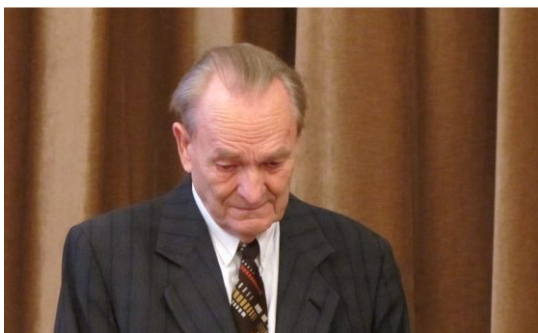

▲ Laagri kiirmaleturniiril 2011 oli Eesti vanim tegevmaletaja Hans Tomson vastamisi ka suurmeister Jaan Ehvestiga. Foto: erakogu

◀ Saku maleklubi on Hans Tomsoni eestvedamisel tegutsenud aastast 1990. Märtsis 2007 jäid pildile (ees vasakult) Elmar Puskar, Hans Tomson, Teet Švilponis, (taga) Aivar Kauge, Peeter Park ja Veljo Klimenko. Foto: ☼☼

Vabariigi aastapäeval autasutati Hans Tomsonit Saku valla kuldmärgiga

Täna muretsseb treener Tomsoni süda kõige rohkem noortemale kandepinna pärast. Foto: ☼☼

Hans Tomsoni 80. sünnipäeva 2009. aasta novembris tähistati ruuduliste laudade taga - Saku Valla Maja saalis peeti osavõturohke kiirmaleturniir. Foto: ☼☼

Hooaeg algas suvelaagriga Kloogarannas

Laagrilised tundsid end Kloogarannas imehästi. Foto: erakogu

AITA ja IVAR KRUUS

Päevakeskuses on imetore traditsioon alustada Saku valla puuetega inimeste uut intensiivset koostegemiste hooaega ühise suvelaagriga. Tänavu toimus see 3.-5. septembril Kloogaranna Noortekeskuses. Laagrist võttis osa 30 inimest. Sakust sõitsime ära vihmas, aga mida merele lähemale, seda ilusamaks läks ilm. Öhtune päikeseloojang pakkus juba kõigile naudingut.

Laagripäevad olid sisutihedad. Kuna osalejate hulgas oli erinevate puuetega inimesi, siis jaotati kohe alguses ära, kes keda aitab. Nii ei jäänud keegi laagrielust kõrvale ja igaühel oli tegemist küllaga.

Käisime matkal Treppoja joast langevat veemängu vaatamas, võtsime mõõtu sportmängudes ja

viktoriinis, ujusime merevees, orienterusime metsas põdrapilte otsides, tantsisime ja laulsime lõkkeõhtul. Õnnitlesime septembrikuu sünnipäevalapsi ja laulsime hommikuse õnnitluslaulu - **Jaano Peet** sai 60aastaseks. Kes oli ihu mustaks rassinud, nautis saunamõnuseid. Usinamad korjasid talveks vitamiinirikkaid kibuvitsamarju.

Kolm päeva möödusid kiiresti. Koju sõites meenutati parimaid nalju ja toredamaid hetki.

Meie, laagrisviibijad, tahame tänada Saku Päevakeskuse peret - **Anne Michelsoni, Vaike Pähni, Anneli Venet, Tiitu Teekelit, Heili Männikut** - selle toreda laagritraditsiooni eest. Niisugune koosolemine annab kõigile innustust ja tahet oma igapäevarutiiniga hakkama saada, liidab meid ühtseks sõpruskonnaks.

Saku Lõvid – suviselt aktiivsed

TEET LILLEORG

Heitlikust ilmast hoolimata möödus suvi Saku lõviklubile toimekalt. Raplamaal Toosikannus toimunud üle-eestistel perepäevadel osalenud Saku klubi oli tubli: koju toodi esmakordselt mängus olnud rändkarikas Grand Prix 2012. Edu aluseks said võidetud lauluvõistlus ja grillfest.

Lisaks toimus veel üks tähtis sündmus, mis sel hooajal tublisti Saku klubi elu kujundab: Eesti Lionsi piirkonna alanud hooaja kuberneriks nimetati Saku klubi liige **Andres Lukin**. See sündmus on märgilise tähtsusega mitte ainult Andrese, vaid kogu klubi jaoks. Saku klubi on Eesti üks vanemaid ja suuremaid. Andrese kubernerikett tähendab, et meie tegemisi on märgatud, meile on usaldatud piirkonna juhtimine, mis ei ole ainult au, vaid eelkõige suur kohustus.

Augustikuu viimane päev kujunes taas toimekaks. Nimelt avasime ametlikult Saku laste mänguväljaku ja pidasime klubi 21. sünnipäeva. Mänguväljaku avamisele oli kogunenud hinnanguliselt 150 last, lapsevanemat ja külalist, keda hellitas kaunis suveõhtu. Pärast avasõnu kruviti väljakut piirava aia külge vajalikud regaalid ja pidu võis alata. Kloun Vedru vedamisel joosti väljak avatuks ja atraktsioonid said koheselt tänuväärse järjekorra. Kalevi kommivabriku maskott Mesikäpp jagas kommi ja küpsist, kloun meisterdas täispuhutavaid kummilelusid, kiiged kiikusid, mängurong sõitis Karjakülla ja lapsed olid tõeliselt õnnelikud! Samal ajal ajasid täiskasvanud oma rida: tänati koostööpartnereid. Kõik projektis osalenud üksikisikud, ettevõtted ja institutsioonid said kauni tänuplaadi ja kutse lõvide edaspidistes algatustes käed külge lüüa. Õhukond oli pidulikkusest tulvil – kohalolijad said aru, kuivõrd tähtis tegu on Saku kogukonnale tehtud!

Mänguväljak avatud, siirdusid lõvid oma sünnipäeva pidama. Veli **Taivo** ja leedi **Helina Puuorg** võrastasid klubi liik-

KLUBI JUHATUS 2012/2013

President - **Maido Kiviorg**
Eelmine president - **Margus Malla**
I asepresident - **Juhan Matt**
II asepresident - **Harry Grünberg**
Sekretär - **Tanel Peeters**
Meister - **Priit Nõmmeots**
Tailtwister - **Arvi Ratasseppe**
Liikme- ja laiendus-
toimkonna juht - **Andrus Pukk**
Laekur - **Arvo Pärniste**
Pressisekretär - **Teet Lilleorg**

Kloun Vedru ja lapsed avasid mänguväljaku tormijooksuga.

Eesti lõvisid juhib sel hooajal Saku oma mees - Andres Lukin.

meid oma koduaias. Tervitasime uut hooaega, maitsesime pidusööki ja rüüpasime pidujooki. Õhtu kunstilist poolt sisustas DJ Mart Juur retrodisko ja oma tabavate vahelausumistega. Täpselt kell 21.21 pidasime veidi tantsuhoogu, et uuele presidendile ametikett üle anda. Lõppenud hooaega vedanud president **Margus Mallalt** sai ametiketi uus president **Maido Kiviorg**. Oli ülev hetk, oli meeliliigutavaid ütlemissi ja tänusõnu. Sellise alguse pealt on oodata põnevat ja teguderohket hooaega!

Saku lõviklubi uus president on Maido Kiviorg.
Fotod: Priit Nõmmeots

LC Saku suvepäevade võidukarikaga.

Seenenäitus Kurtna lasteaias

Sellel sügisel pakkus Kurtna lasteaiaõpetaja Helle Imme välja tore idee minna lastega metsa seenele ja hiljem korraldada ühine seenenäitus. 11. septembril seenelkäik aset leidiski (vaid sipelgad ei malkanud oodata ja käisid metsas juba esmaspäeval). Retkeks valmistuti põhjalikult ja hommikul oli tore vaatepilt, kui enamusel lastest oli näpu otsas korvike või ämbrike. Ja saagi üle kurta ei saanud!

Näitust üles seades määras õpetaja Helle seened ära. Tödesime, et meie metsad on üllatavalt liigirohked. Lapsed õppisid metsas käitumise oskust, kuulsid seenekorjamise põhitõdesid ja õppisid levinumaid seeni tundma. Õhtul oli tore kuulata kahe lapsevana vestlust, arutati, miks pole ise veel seenel käidud.

KAIRE OKS, lasteaia õppealajuhataja

Fotograaf Mart Aru kahekõne tiivuliste naabritega

Neil päevil on hea võimalus heita pilk maailma, mis küll meie kõrval, kuid meie silma eest suuresti varjatud -

vallaraamatukogus on väljas 20 imelist pilti lindudest. Mart Aru fotoobjektiiv on kinni püüdnud nii igapäevaselt askeldavad kui ka haruldaste juhukülalistena aeda sattunud sulised. Suurnokkvint, põldvarblane, metstikk, kõigil pilgus kartlik ärevus segatud suure annuse uudishimuga. Hoburästas rohu seest kaela sirutamas, noor hallvares suvelille napsamas, kanakull saagi kallal, murelik põldpüü tatsamas. Või siis kõnekas hetk kolme rohevindi elust puukstel sinise taeva all (pildil). Kas erimeelsuste klaarimine? Armuavaldis? Suurepärase kaadrid linnurahvast, keda saame vaadelda silmast silma. Juures selgitus, kellega on tegu.

Mart Aru sõnul on kõik fotodel olevad tiivulised üles võetud Sakus tema koduaias. Kuidas üldse saada pelglikud olendid pildile? „Toitudes muutuvad linnud julgemaks, eriti kui fotograaf jääb teisele poole klaasi, aga aidanud on ka 20-kordse suumiga fotoakas,“ selgitas kogenud looduspiltide tegija. Olulisimaks peab ta enda peitmise oskust, tunnistades samas, et ikkagi on paljud linnud jõudnud enne varju pageda, kui klõps tehtud. „Näitust üles pannes lootsin, et ehk aitab see mõnel inimesel linde rohkem tähele panna ja on abiks kasvõi nende määramisel,“ sõnas Mart Aru, kelle reisi- ja looduspilte on saanud Saku raamatukogus tihti nautida.

Näitus „Linde meie aias“ jääb avatuks 13. oktoobrini. Foto:

Saku grafiti-huvilised jäid pildile koos Tallinnast tulnud meistritega.

Uuel hooajal Saku Valla Noortekeskuses

REILI RAAMAT

Saku Valla Noortekeskuse juhataja kohusetäitja

Septembris anti teguderohke avapauk

Reedel, 7. septembril toimus Saku Valla Noortekeskuses üritus „Avapauk“ - tähistasime kooli ja sügise algust. Kava oli noortele väga teguderohke ning kogu üritus oli tasuta. „Avapauk“ sai stardi juba kella kahest, kui alustasid töötoad. Osalejad võisid Saku Valla Noortekeskuse logoga rinnamärgi meisterdada, näomaalinguid teha, murupääd ehk peedžut valmistada, küpsetada ja joonistusvõistlusel osaleda. Joonistusvõistluse teemaks oli „September“. Soovin tunnustada kaasa löönud noori: aitäh, **Anett Aedla, Mari Tamm, Getriin Riimand, Li-sett Saukas, Laureen Kadakas** ja **Katariina Raig!** Järgnesid huvitavad võistlused õhuhokis ja ping-pongis ehk lauatenises. Õhuhokis sai meistriks **Christo Leppik**, lauatenises oli parim **Reijo Seemre**.

Ürituse puändiks osutus grafiti *workshop*: külla olid kutsutud kaks kogenud joonistusmeistrit Tallinnast, kes õpetasid grafiti tegemise nippe. Noored said neid omal käel proovida. Oli nä-

ha, et grafiti pakkus suurt huvi ja elevust. Valminud pilt jääb tulevikus noortekeskuse seina kaunistama.

Kell kaheksa algas disko, plaate keerutama oli kutsutud DJ Andres ehk **Allar Varato**. Disko oli noortele meelepärane, sest kõigil oli võimalik oma-poolne muusikasoo esitada. Eelnevalt aitasid noorsootöötajad osalejatel soenguid teha ja õpetasid patse punuma. Seega olid disko alguseks poistel tukad püsti ja tüdrukutel uhked soengud peas. Tantsu ajal valmistasid töötajad noortele erinevatest jätistest, jogurtitest, piimast, marjasegudest ja mahlades jahutavaid ja maitsvaid alkoholivabasid kokteile.

Võib julgelt väita, et „Avapauk, millest võttis osa ligi 60 noort, õnnestus väga hästi. Õnnestumisest rääkisid sära noorte silmis ja naeratused suudel.

Noortekeskuse uus töötaja Ita Puusepp

Septembrist on Saku noortekeskuses uus töötaja **Ita Puusepp**. Esitasin talle mõned küsimused.

Palun tutvusta ennast! Võiksin end ehk lühidalt kirjeldada kui Tallinna Ülikoolis psühholoogiaeriala lõpetanud aktivisti, kel on kirk tänavakultuuri ja tantsu vastu. **LK 12** ➤

◀ Armastan igasugust organiseerimist ja korraldamist, olen aidanud korraldada kahte suurt rahvusvahelist noorte- ja tantsuüritust: Camp of Hip-Hopi ja JJ-Street Baltic Sessioni. Olen ka tantsutreener JJ-Street Dance Company.

Milline on Sinu varasem kokkupuude noorsootööga? Noorsootööga olen varem kokku puutunud just läbi tantsu ja hip-hop-kultuuri, tegutsedes aktiivselt JJ-Street Dance Company ja organiseerides rahvusvahelisi noortevahetusi programmi Euroopa Noored raames.

Mida pead oma suurimaks saavutuseks noorsootöövaldkonnas? Kindlasti hindan edukaid rahvusvahelisi noortevahetusi, mida nendes osalenud poisid ja tüdrukud on pidanud oma elu parimateks ja rikastavamateks kogemusteks.

Millised on Sinu plaanid ja eesmärgid Saku Valla Noortekeskuses? Mul on soov äratada Saku noortes huvi võtta ise initsiatiiv ja olla aktiivne ning tegutseda kogukonna hüvanguks, mitte oodata, et keegi teine kõik ära teeb. Minu soov on anda selleks vajadusel noortele tarvilikke juhiseid ja pakkuda kaasabi.

Ita Puusepp
Foto:
erakogu

Lääne-Harju parimad noorsootöötajad - vasakult äärmine kutsevoistluse kolmas Ita Puusepp Saku Valla Noortekeskusest!
Foto: Reili Raamat

Noorsootöötajate kutsevoistlus 2012

17.-18. septembril toimus Padi-se vallas Rätsepa turismitalus juba kolmandat aastat noorsootöötajate kutsevoistlus, mille korraldas seekord Saku Valla Noortekeskus. Voistluse eesmärk oli selgitada välja Lääne-Harju parim noorsootöötaja, kelleks sellel aastal sai **Kädi Kuhl-lap** Lagedi noortekeskusest. Teise koha saavutas **Aare Lepik-saar** Keila noortekeskusest ning kolmanda koha pälvis meie valla noorsootöötaja **Ita Puusepp**. Samuti väärivad suurt kiitust voistlejad **Siret Soodla** Jüri ning **Anna-Christi-Karita Aruk-saar** Saue noortekeskusest.

Voistlus oli kahepäevane ning koosnes noorsootöötajate teooria- ja praktikaülesannetest. Voistlejad pidid läbima kuus vooru, need olid viktoriin, ootamatu situatsiooni lahendamine, aktiivõppe meetodi läbiviimine

ning esmaabi oskuste demonstreerimine. Lisaks pidid voistlejad ette valmistama kodused ülesanded: ennast talendivoorus tutvustama ning koostama ennetusteemalise videoklipi, mida esitleti kohapeal. Kõiki voistlusi hindas 10-liikmeline žürii, mis koosnes noorsootöötajatest ja keskuste noortest.

17. septembri õhtuse programmi sisustas Riina Hein, kes korraldas huvitava koolituse „Juhitud lõdvestus koos minapildi avarumisega“.

Kutsevoistlus andis suurepärase võimaluse Lääne-Harjumaal noortekeskuste ja noorte vahel koostööd teha. Töötajad ning noored nautisid üksteise seltskonda, kogudes uusi teadmisi, ideid ja kogemusi.

KÜLLI KIIKA
Noorsootöötaja

Saku Valla Noortekeskuses hooajal 2012-2013

Saku Valla Noortekeskuses on uus hooaeg alanud.

Kiisa noortekeskuses on plaanis filmiõhtud, orienteerumine, meisterdamine ning voistlused arvuti- ja lauamängudes. Tähistame tähtpäevi: isade-, mardi- ja kadripäeva, esimest adventi ja sünnipäevi. Sellest hooajast toimub Kiisa noortekeskuses - samal ajal kui Sakus - mälumäng „Saku noorte ajukas“. Turniir kestab oktoobrist aprillini, esimene voistlus on 8.

Oktoobril.

Saku noortekeskuses alustab tööd kokandusring - kahes vanuserühmas ja kahel eraldi päeval kord kuus. Kuni 13aastased kokkavad kolmapäeval kell 14.00-15.30 ning 14aastased ja vanemad reedel kell 15.30-17.30. Esimese kokkusaamise kohta saab infot meie kodulehelt või Facebookist.

Eesti 4H Saku klubi tegutseb sel hooajal teisipäeviti kell 16.30 **Küllil Kiika** juhendamisel. Uute liikmete registreerimine on alanud. Klubi on mõeldud nii poistele kui ka tüdrukutele, oodatud on kõik, kes vähemalt 7aastased (ülemist vanusepiirangut ei ole). Eesti 4 H klubi tegemised on näha aadressil www.eesti4h.ee

Kord kuus toimub grafiti-*workshop* - oma ala tegijad õpetavad erinevaid grafititehnikaid. Ettevõtmine on mõeldud tõelistele huvilistele ja tasuta. Esimese kokkusaamise kohta saab infot meie kodulehelt ja Facebookist.

7-11aastaste noorte tantsu- ja akrobaatikaring hakkab **Ita Puusepa** juhendamisel tööle igal neljapäeval kell 15.00-16.30 Saku huvikeskuse peeglisalis. Ring on tasuta.

Korra kuus kutsume külla mõne inimese, kellel on huvitav hobi või elukutse. Esimese kokkusaamise kohta saab infot meie kodulehelt ja Facebookist

Lisaks toimuvad eri üritused koolivaheaegadel, peame meele sünnipäevi ja tähistame tähtpäevi, vaatame filme, voistleme nelikturniiris, lau- ja elektroonilistes mängudes. Oleme n-ö staabiks saatele „Superstaar 2013“. Oktoobris võtame vastu kaks vabatahtlikku Euroopast. Ka sel sügisel jätkame tööd noorte aktiiviga.

Ootame tüdrukutelt ja poistelt ideid, mida noortekeskuses koos ellu viia.

Noortekeskus on avatud esmaspäevast reedeni Sakus (Teaduse 1) kell 13.30-20.00, Kiisal (Raudtee 2) 15.00-20.00.

Lisainfot saab noorsootöötajatelt, kodulehelt www.saku-noortekeskus.ee, Facebookist kasutaja „Saku Valla Noortekeskuse“ alt, e-kirjaga aadressilt noortekeskus@sakuvald.ee või telefonil 671 2400.

Otsime
Sakus

I-2-toalist korterit või tuba majas kahele Euroopa Vabatahtliku Teenistuse vabatahtlikule üheks aastaks alates novembrist k.a

Kontakt Saku Valla Noortekeskus, Külli Kiika,
telefon 512 6565

SANK

Marten Männi on parim noor jetisõitja

KERTU LAADOGA

Juulikuus 11aastaseks saanud Saku Gümnaasiumi 5. klassi õpilane **Marten Männi** tuli teist hooaega järjest Eesti ja Balti meistriks jetisõidus klassis Ski Junior 8-12. Ometi oli tema enda sõnul suurimaks võiduks üldarvestuse II koht nii Eestis kui Baltikumis klassis Ski Stock: selles klassis puudub vanusepiirang, Marteni konkurendid olid täiskasvanud mehed.

Esimest korda proovis Marten jetiga sõita 2010. aasta suvel. Ala meeldis talle väga, isa oli nõus treenima-toetama. Nii tegi noormees 2011. aasta võistlushooaja Ski Junior Stock 8-12aastaste klassis kaasa ja sai kohe nii Eesti kui Baltikumi meistri tiitli.

2012. aastal oli eesmärgiks sõita lisaks Junioride klassile ka

vanusepiiranguta Ski Stock klassis. Marten oli edukas. Hooaeg lõppes Eesti ja Balti meistri tiitliga Ski Junior ning teise kohaga Ski Stock klassis. Kuid päris mitmel Ski Stock klassi etapil õnnestus tal ka esimeseks tulla. Trenni mõttes osales Marten mõned korrad Läti ja Soome meistrivõistluste sõitudel, kus samuti oli Junioride klassis võitmatu ning Stock klassis esimese kolme hulgas. Augusti keskel proovis noormees kätt Austrias viimasel IJSBA Euroopa meistrivõistluste etapil, kus Junioride klassis võivad osaleda kuni 15-aastased sportlased. Marten oli selles klassis noorim, kuid kolme sõidu (vastavalt 6., 5. ja 4. koht) kokkuvõttes tuli tubli 6. koht. Samuti pärjati ta 2012. aasta kevassõidu Eesti meistriks klassis Ski Stock.

Marteni suurimaks sooviks

11aastane Marten Männi pakub võistlusvetel tõsist konkurentsi täiskasvanud meestelegi. Foto: Kertu Laadoga

on osaleda 2013. aasta sügisel World Finals võistlusel Ameerika Ühendriikides, samuti jõuda rohkem kui ühele Euroopa meistrivõistluste etapile. Et nendel võistlustel hästi esineda, tuleb Martenil terve aasta hoolikalt trenni teha ja hästi õppida. Õppimist poiss ei karda, sest esimesed neli klassi lõpetas ta kõik kiituskirjaga. Trenni teha on Eestis kliimas küllaltki raske, vahepeal tuleb mõnes soojemas

paigas harjutamas käia. 5.-9. detsembril on Martenil plaanis osaleda Tais prestiižikal Kings Cupi võistlusel, kevadel tuleb tal enne Eesti ja Euroopa hooaja algust kindlasti üks nädal Vahe-mere ääres treenida.

Marten soovib jetisporti noorte hulgas propageerida - et järgnevatel aastatel oleks rohkem võistluskaaslasi.

Kõik tulemused leiab kodulehelt www.ejml.ee

Saku vabadusvõitlejad Viljandis

EVI JOHANDI

Sügise hakul, vastupanuvõitluse päeval, mida tähistatakse 22. septembril Eestis riikliku pühana juba mitmendat korda, vuras buss Saku vabadusvõitlejate ühenduse liikmetega Viljandi poole. Ühenduse esimehe **Arvi Aasma** innuka korralduse tulemusena oli sõiduk rahvast täis.

Eellugu

Vastupanuvõitluse päeva tähistamise ajendiks on sündmused, mis algasid 19. septembril 1944. Sel päeval, kahe okupatsioonivõimu vaheajal, nimetas peaminister presidendi ülesannetes **Jüri Uluots** põhiseaduse kohaselt ametisse Eesti Vabariigi seadusliku valitsuse eesotsas **Otto Tief**iga. Pika Hermann tornis lehvis 22. septembril 1944 sini-must-valge lipp. Sellel sündmusel oli Eesti iseseisvumise jaoks tohutu tähendus, sest see näitab, et meie riik ei lakanud alates aastast 1918. aas-

Saku vabadusvõitlejad (vasakult) Helmut Meesak, Karl Allmann, Heino Rinde, Arvi Aasma, Erik Heintalu, Johannes Leisner ja Erik-Herbert Pinka riigivanemate mäestuspäeval Viljandis. Foto: Evi Johandi

tast olemast ühekski päevaks. Tief ja tema ministrid teadsid, et neid võib oodata nii Gestapo kui KGB vangikong. Nendel meestel aitas hirmutunde ületada usk demokraatiasse ja Eesti vaba-

dusse, usk sellesse, et me väärime paremat tulevikku kui võõrvõimu okupatsioon. Ajalugu kinnitas, et nende usk oli õige.

Vastupanuvõitluse päeval

mälestatakse kõiki iseseisvuse eest võidelnuid ja hukkunuid. Need olid metsades relvadega KGB sõduritele vastu hakanud mehed, kelle haudu veel praegu Võrumaal avastatakse. Need olid kooliõpilased, kelle jaoks oli iseseisev Eesti ainuke mõeldav riik, sest nad olid üles kasvanud vabal maal. Gümnaasistid õhkisid punaarmee ausambaid, levitasid lendlehti ja keelatud kirjandust. Need olid nn teisi-timõtlejad, kes ei leppinud inimõiguste rikkumise ja seadusetusega. Kõik nad kannatasid toore vägivalda all ning paljud jätsid elu kommunistide vangilaagrites ja KGB kongides.

Täna sel vabadusvõitlejatelgi on palju mälestusi vastupanust nii rindel kui vangilaagrites. Igaühel on oma lugu, mis vääriks talletamist.

Väliseestlasedki pidasid võitlust vaba Eesti eest – nii nõudmistega oma maa parlamentidele kui rahvuslike ürituste korraldamisega kogu punase okupatsiooni aja. **Lk 14 ➤**

<LK13

Kindrali juures

Saku vabadusvõitlejad asetasid pärja kindral Johan Laidoneri ratsamonumendi jalamile Viljandi Jaani kiriku läheduses. **Erik-Herbert Pinka** pani lillekimbu ka Viljandi uue lossi seinale paigutatud mälestustahvli juurde, mis meenutab kohta, kust Scouts-rügemendi võitlejad alustasid vastupanuteekonda Vabadussõtta. Nimelt oli tema isa selle väeosa ülem. Seetõttu olid lilled tänuks ka isale.

Hukatud riigivanemad

Kõrgete võlvidega Jaani kirikusse oli kogunenud hulk rahvast. Siin leidis aset Eesti riigivanemate mälestusjumalateenistus, mille viisid läbi EELK peapiiskop **Andres Põder** ja praost **Marko Tiitus**. Kohal viibis ka president **Arnold Rüütel**. Riigivanemaid meenutasid 16 põlevat küünalt. Suure osa nendest hukkas või piinas surnuks Nõukogude võim. Päts suri Venemaal vaimuhaiglas 1956, Tõnisson hukati arvatavasti 1941, Teemant lasti maha 1941, Akkel hukati 1941, Birk suri vangilaagris, samuti Piip ... Need olid ainult mõned iseseisva Eesti demokraatlikult valitud ja hukatud riigivanemad. Vabasse maailma jõudsid Uluots, Rei, Warma, Kint ja Mark, kes suri neist viimasena (1992).

Trivimi Velliste pani oma kõnes südamele, et viie ja poole aasta pärast saabuva Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamiseks tuleb ettevalmistusi hakata tegema juba täna. Ta tegi ettepaneku riigivanemate sünnikohad märgistada. Et pealinnas puudub Pätsi ausammas, siis on MTÜ Konstantin Pätsi Muuseum alustanud üldrahvalikku raha kogumist monumendi rajamiseks. „Selle õnnistamine leiab aset 24. veebruaril 2018,“ lubas Velliste veendunult.

Tagasisõidul oli paljudel osavõtjatel mõtlemisainet kuuldu ja nähtu üle. Kõik see pani mälusse talletatud seostama omaenda saatusega, mis ka Saku ühenduse liikmetel on olnud ränk ja ohtlik.

Saku alad suure sõja ajal III

ALMA KALLION

Saksa aeg

28. augustil 1941. aastal jõudsid sakslased Tallinna. Eestlaste unistus oma riigist ei täitunud: peatselt lehis Toompeal haakristiga lipp. Eesti riiki valitses kindralkomissar **Karl Litzmann**, talle allus Eesti omavalitsuse juht **Hjalmar Mäe**.

Rahvas laulis

Revali linnas Kadrioru lossis istus Litzmann, nagu mossis.

Sisse tuli Hjalmar Mäe, ajas püsti oma paksu kae:

„Siin on pekid, siin on võid, mis need matsid kokku tõid.“

Linnades tegutses Saksa Sõjaväepolitsei. Korrakaitsejaid hüüti kaelas olevate laiade kettide tõttu ketikoorteks. Kord oli väga range, seepärast võis pime-das linnas vabalt liikuda, ei olnud ei röövimisi ega vägistamisi. Kuid rongile tavainimesi ei lubatud. Nii sõitis 17aastane Sakust pärit meditsiinikooli õpilane **Aino Loot** piletitä püstijalu loomavagunis - koos tuttavate sakslastega.

Maakohtades loodi korra tagamiseks Omakaitse: metsades ja kodudes varjunud mehed tulid välja ja asusid tegutsema: kaitsesid oma kodukülasid. Juulikule Linsi tallu ja Saku õlle-tehasesse loodi Omakaitse staabid. Saku oma juhtis **Artur Jaanus**. 62 meest, kes korra tagamisega tegelesid, liitusid: kindlustasid ohutu raudteeliikluse, valvasid sildu, ülekäiguksid, raudteejaamu. Üksnurnes valvasid pritsikuuri ja Topi silda, Sookaeral Viljandi maantee ümbrust ja Tõdva silda. Metsades liikus sel ajal palju juhuslikke punaväelasi. Kui keegi tabati, viidi ta kohe Juulikule või õlletehasse. Valves käidi kaks korda kuus. Kui päev ei sobinud, oli võimalik see sõbraga ümber va-

Algus 24.08 ja 14.09 Saku Sõnumites

hetada.

Huvitav nähtus oli nn Eesti Rahva Ühisabi - eestlastest rindevõitlejaid varustati pakkidega. Kooliõpilastele jagati lõnga, et nad kooksid 2 paari sokke ja 3 paari kindaid, millel põial ja niimetissõrm eraldi - et püssi lasta. Muidugi lisati ka maiustusi. Neid käidi kollektiivselt pagari juures küpsetamas. Detsembri alguses koguti kõik kokku. Tragimad kinkijad suutsid salaja paki sisse ka oma aadressi sokutada. Ja said siis rindelt tänukirju.

Normid

Saksa ajal olid talunikel suured normid, riigile tuli anda piima, liha, teravilja, heina... Kõik loomad olid rangelt arvel. Normide täitmist jälgisid vallavalitsused.

Tõdva-Lokuti-Sookaera elanikud viisid oma piima Traanile, seal pumbati see autodesse ja sõidutati Tallinna. Sakus viidi normipiim jaama kaubaaita ja sealt läks see raudteed pidi Tallinna. Ka eraisikud üritasid oma piima Tallinna müüki viia, kuid ketikoerad valvasid jaamas ja valasid piima maha. Muidugi oli võimalik 20 kilomeetrit ka rattaga sõita.

Riigile tuli anda ka sea- või loomaliha, tavaliselt terve siga või vasikas. Kuid ikka jäid kalamatel mõned loomad kirja panemata ja alati leidis normidest kõrvalehiilijaid. Nii ihus üks Üksnurne peremees rattakodara teravaks ja torkas selle ribi juurest seale südamesse. Loom suri piinadeta. Veterinaar andis tõendi, et siga suri ära. Pere sai aga liha terve aasta süüa.

Maa hektarite pealt oli teraviljanorm, lisaks veel heinanorm - sõjaväe hobustel oli süüa vaja.

Mida kauem sõda kestis, seda rohkem oli vaja puitu. Seetõttu olid olemas ka metsanormid. Lisaks pidid talunikud vajaduse korral küüdis käima ehk sõjaväe-asju ühest kohast teise vedama.

Toidukaardid ja suur puudus

Toituaineid sai vaid kaardiga ja puudus oli suur. Kaardikaubast ei jätkunud, kuid päris nälga ka ei surnud. Sõjaväelastel olid lisaks tavatoidule nn margidendrid. Nendega tehti äri.

Poodides müüdi sel ajal sageli ersatskaupu - näiteks musta pipra moodsu puru, mille lõhn ja maitse peagi hajusid. Suhkrut ei olnudki. Seetõttu keedeti magusat siirupit suhkrupreest, see töö võttis mitu päeva aega. Peediirup oligi ainuke magus, mis saadaval. Seetõttu kasvatati suhkrupreti palju, eriti peredes, kus lapsed.

Kaardikaup oli ka seep. Seda anti liiga vähe, sageli oli tegemist kuivatatud kontidest tehtud ersatskaubaga. Kuid pesta oli vaja. Kodudes hakati ise seepi keetma. Ka see oli aeganõudev ja vaevaline töö.

Riideid ja jalanõusid anti kaardiga vähe. Kuid alati ei saanud seda natukestki - poed olid tühjad. Ometi käisid naised moodsalt ja maitsekalt riides. Hoolitseti ka soengute ja kübarate eest. Rõivaid õmmeldi vanadest riietusesemetest ise, värvi looduslike värvidega. Maa-kohtades kooti kodus kangast.

Nahka polnud saada, seetõttu läksid moodsu puukingad. Oli lihtsaid, millele rihmadeks rahvusvärvides vööd või paelad, ja väga keerulisi lakitud ja nahaga liigendatud jalavarje. Neil viimastel tulid liigendi kohalt sageli naelad lahti. Polnud haruldane, et mõni inimene tänaval väikese haamriga oma kingi parandas.

Männikul olid suured kasarmud, seal oli palju sõdureid ja palju varustust. Kohalikud poisid käisid seal kauplemas: viisid mune, pekki, võid, vastu said sooja pesu, sigarette ja muud vajalikku.

JÄRGNEB

Laupäeval, 6. OKTOOBRIKELL 15
Saku Vallaraamatukogus

ROY STRIDER & TAAVI PETERSON
raamatuesitlus, tee- ja kohtumisõhtu

22. septembril kell 17.49
algas sügis

Ristsõna koostas Viljar Kimmel, teksti mõtles Enda Vuurmann

Tähelepanu, erametsaomanikud!

Kui soovite tulevikus oma metsa pealt rohkem tulu teenida, on praegu õige aeg metsa hoolduseks Euroopa Liidu toetusraha taotlema! 1.-16. oktoobril võtab SA Erametsakeskus vastu rahastamistaoitlusi erametsa majandusliku väärtuse tõstmiseks. Täpsemat teavet saab **1. oktoobril kell 16** Eesti Metsaühistu poolt korraldataval tasuta infopäeval Tallinnas Pärnu mnt 67a. Infopäeval selgitatakse, miks on vajalikud metsa hooldustööd, kuidas see metsaomanikule ära tasub ja kuidas selleks taotleda EL-i toetusrahaks. Vaata ka veebilehte www.eestimetsaühistu.ee

EPP REMMELG

PLEKK-KATUS pakub:
Katuseplekk, sileplekk, lisaplekid, vihmaveesüsteemid
Vajadusel paigaldus.
Väga hea hind.
Tel 50 65 659, 6565 782
Kadaka tee 4, Tallinn

Kaitseväge Männiku harjutusvälja kasutusgraafik

Kuupäev / Kellaeg / Tegevus*	
28.09 10.00-16.00	Laskeharjutus
29.09 08.00-21.00	Väliharjutus
1.10 08.00-16.00	Laskeharjutus
08.30-18.00	Väliharjutus
2.10 08.00-17.00	Laskeharjutus
08.30-18.00	Väliharjutus
3.10 08.00-17.00	Laskeharjutus
08.30-18.00	Väliharjutus
4.10 08.00-18.00	Laskeharjutus
08.30-18.00	Väliharjutus
5.10 10.00-16.00	Laskeharjutus
08.00-23.59	Väliharjutus
6.10 08.00-18.00	Laskeharjutus
00.01-23.59	Väliharjutus
7.10 08.00-18.00	Laskeharjutus
00.01-20.00	Väliharjutus
8.10 09.15-16.00	Laskeharjutus
9.10 10.00-17.00	Laskeharjutus
08.00-23.59	Väliharjutus
10.10 09.00-16.00	Laskeharjutus
00.01-23.59	Väliharjutus
11.10 08.00-18.00	Laskeharjutus
00.01-23.59	Väliharjutus
12.10 10.00-13.00	Laskeharjutus
00.01-22.00	Väliharjutus

* Laskeharjutus: kasutatakse tulirelvasid. Väliharjutus: kasutatakse paukpadroneid ja teisi imitatsioonivahendeid. Võidakse kasutada transpordivahendeid. NB! Vastavalt vajadusele teostab Päästeamet harjutusväljal demineerimistöid. Lisainfo: 503 4102, manniku@mil.ee, <http://harjutusvali.mil.ee>

Meeldetuletusi kütteperioodiks

ANTS RAAVA

Põhja Päästkeskuse pressiesindaja

Igal aastal saab ligi 300 tulekahju alguse suitsulõõris süttinud tahmast, katkisest küttekoldest või kütteseadme valest kasutamisest. Taolised põlengud on võimalik ära hoida. Uus kütteperiood on käes ning suur hulk korstnaid veel pühkimata ja küttekoldeid üle kontrollimata. Korstnapühkija kutsumiseks on viimane aeg - järjekorrad on pikad.

Enne kütteperioodi algust tuleb kogu küttesüsteem kriitilise pilguga üle vaadata - ega lõõrides, pliitides, soemüürides, ahjudes ega korstnates ole pragusid, ega kusagilt suitsu sisse ei aja. Samuti tuleb kontrollida, kas tahmaluugid käivad kindlalt kinni, ega korsten ole pigitunud.

- Ära küta rikkis küttekollet!
- Hoolda küttekollet!

- Pühi korstnat vähemalt üks kord aastas! Eramus tohib pühkida ise, ridaelamus ja korteris peab tegema seda tööd kutseline korstnapühkija.

- Kasuta pliitide-ahjude parandamiseks elukutselise pottsepa abi!

- Ära hoi a kergesti süttivaid asju küttekoldele liiga lähedal! Tulekahju võib tekkida soojusülekandest või lenduvast sademest.

- Ära lahku kodust ega mine magama enne, kui kütmine on lõppenud!

- Ära küta ahju liimpuidu, saepuruplaadi, olmejäätmetega!

- Ära küta ahju ega pliiti särtskuumaks!

- Tühjenda küttekolde sütest alles pärast nende jahtumist! Veendu, et tuhas ei oleks hõõguvaid tükke!

- Ära sulge siibrit, kui koldes on veel lahtist tuld või siniselt hõõguvaid söetükke!

Kütte- ja kaminapuud tootmine, müük

Tellimine:
tel 505 0924
hikkor@hikkor.ee
www.hikkor.ee

HIKKOR PUIT OÜ
Hageri küla, Kohila vald, Raplamaa

Mälestame kauaaegseid kolleege
AGNES KRULLI ja MATI KRULLI
ning avaldame sügavat kaastunnet lähedastele.
Endised töökaaslased arvutuskeskusest

Meie sügav kaastunne Epp Pohlakule perega
ISA ja EMA
surma puhul.
Perekonnad Maiste, Turu, Koik ja Zirk

AGNES KRULL
Sõbralikku kaaselanikku mälestavad Asta, Arnold, Elvi, Aime, Viivi ja Evi kodumajast.
Siiras kaastunne lähedastele.

Armas Epp, avaldame sügavat kaastunnet vanemate
AGNES KRULLI ja MATI KRULLI
kaotuse puhul.
Klassikaaslased Saku koolist ja õpetaja Aide Vungo

MIS JUHTUS

Põhja Politseiprefektuur

Ööl vastu **16.09** varastati Täna-silma küla töökojast kompressor, mootorsaag, põllufrees, akutrell koos akudega ja aiavalgusteid. Esialgne kahjussumma on umbes 640 eurot.

Ööl vastu **16.09** varastati Täna-silma küla ehitusobjektilt videovalvesead, vanametalli, autoakusid ja muid asju. Kahju on kokku vähemalt 2036 eurot.

Ööl vastu **17.09** varastati Saku aleviku ehitusobjektile seisnud traktori paagist diislikütust. Kahju on kokku 272 eurot.

Ööl vastu **18.09** murti sisse Saku alevikus seisnud kaubikusse, varastati erinevaid tööriistu ja seadmeid. Kahjussumma on täpsustamisel.

Ööl vastu **18.09** varastati Kana-ma külas ettevõtte territooriumilt üle 5700 liitri kütust. Kahju on kokku 6364 eurot.

19.09 avastati, et Täna-silma küla talust on varastatud murutraktor ja kompressor. Kahju on kokku 1630 eurot.

21.09 varastati Saku alevikus spordikeskuse juurest jalgratas Trek. Kahju on 380 eurot.

Põhja Päästkeskus

16.09 kell 18.12 põlesid Tõdva külas põllul kuus põhupalli. Päästjad kustutasid põlengu.

Müüa SAEMATERJAL ja AIALIPID

OÜ Eketor - Saku, Tehnika õu 1 - **509 2938**
vallo@eketor.ee

Mälestame kauaaegset ak Mäe liiget

AGNES KRULLI
ja avaldame kaastunnet omastele.

Mäe tänava naabrid Iher, Rinne, Int, Järvela ja Loko

Mälestame
HELMI ARANDIT
ja avaldame kaastunnet poegadele peredega.
Sarapiku rahvas

Silmarõm

- SILMADE KONTROLL
- SILMARÕHU MÕOTMINE
- PRILLIDE MÜÜK
- PRILLIDE PISIREMONT
- OPTILISED PÄIKESEPRILLID

**12. oktoobril 2012
kella 10-st**

SAKU PÄEVAKESKUSES

Nägemisteravuse kontroll maksab 6 €
Prillitellijale on kontroll TASUTA

**Info ja etteregistreerimine
telefonil 604 1731**

10. oktoobril kell 10-13 toimub Saku Valla Majas Eesti-Soome jalatsivabriku sügis- ja talvejalatsite müük.

Naiste tänavakingad
suurustes nr 36-43.
**Parimate hindadega
pakkumised!**

Riho Tali Õigusabi osutab nõustamisteenust õiguslastes küsimustes.

Täpsem info: www.rtoigusabi.ee
Kontakttelefon: 58 156 100,
e-post: rtoigusabi@gmail.com

Inglise keele kursused algavad Saku Huvikeskuses

2.10 kell 18 (algajad) ja
3.10 kell 18 (kesktase).

Õpetaja Riina Joonas.

Info ja registreerimine 520 2152;
riinajoonas@gmail.com

Võtan müüki ja üürile kinnisvara otse omanikult!

Anu Liibek, tel: +372 5661 8216,
kodumail.kv@gmail.com

**Võtan üürile pikemaks ajaks
(min 2,5 aastat)
3-4-toalise
mööbleerimata korteri
või ridaelamuboksi
Sakus.** Pakkumisi ootan
meilile korter.saku@hotmail.ee

VAASAN Baltic AS pakub tööd:

VAHETUSE JUHTIDELE, LIINIOPERAATORITELE, TAIGNAVALMISTAJATELE, PAGARITELE, PAKKIJATELE ja LAOTÖÖTAJATELE

Oskustööliste tööülesanded:

- Taigna ja pagaritoodete valmistamine tootmisliinidel vastavalt toomisplaanile ja ettenähtud protseduuridele
- Liini seadmete ümberseadistamine ja puhastamine
- Regulaarsete tootmisraportite täitmine
- Toodete kvaliteedi tagamine protsessi käigus ja hügieenireeglite ning puhastusprogrammide järgimine

Kandideerimise eeldused:

- Töökogemus tootmises või suurköögis (kasuks tuleb töökogemus toiduainete- või pagaritööstuses)
 - Rutiinitaluvus; süstemaatiline ja korrektne suhtumine töösse
 - Soov õppida ja areneda meeskonnas
 - Täpsus ja orienteeritus kvaliteedile
- Pakume:**
- Motiveerivat palka
 - Meeldivat töökeskkonda vastvalminud tootmisüksuses
 - Väljaõpet kohapeal ja vajadusel ka kontserni ettevõtetes Soomes või Rootsis
 - Vahetustega tööd

**Pakutavate ametikohtade detailse kirjelduse leiad
CV-Online'ist www.cv.ee (otsingu märksõna: Vaasan).
NB! Tootmistöötajaid vajatakse kokku 100 ning
värbamine kestab ka 2013. aastal.**

Kontakt: tel 525 1778,
e-mail karin.kelder@vaasan.com
Asukoht: Kungla 2, Saue
(alates november 2012)
Koduleht: <http://www.vaasan.com>

Kuulutused

OÜ Rocco võtab tööle **koka ja koka abi**. Soovitatav eelnev töökogemus. Info tööpäevadel kell 9-17 tel 604 2380 või OÜ Rocco kontorist

Pakun **massaažiteenust koju või töökohale tulekuga**. Hind: 0,5 h seanss 14.- eur; 1,0 h seanss 19.- eur. Tel 505 6172

Aitame koostada teie majale **ehitusloa ja kasutusloa saamiseks vajalikku dokumentatsiooni**. info@arhipilk.com, tel 5660 0290

Liuguksed ja riidekapid. Abi kapi või garderoobi projekteerimisel. Parimad hinnad. Telefon 522 1151. www.nagusul.ee

Puude Hooldus OÜ. Lange-tamine ja lõikus. Professionaalne töö mõistliku hinnaga. 5690 6772

Ohtlike puude hooldus, langes-tus, saetööd! Tel 5551 2104

Ohtlike puude turvaline langetamine. Kruunkide puhastamine. Raietööd. Tel 525 0893 ja 5626 0344. www.raietööd.ee

Kaev- ja planeerimistööd laadur-ekskavaatoriga. Tellimine telefonil 550 5507

Puurkaevude rajamine, projekteerimine, pumbad. www.puurkaevud.ee 5191 2748

Müüa aastaringselt lahtiselt ja võrgus **kütte- ja kaminapuud, klotsid, tulehakatus ning saepuru** kotis, vedu tasuta. Tel 501 8594

Müüa **saetud ja lõhutud küttepuid** 30, 40, 50, 60 cm (kuiv, märg). Kütteklots 30 cm kask 40 l võrkkottides, saepuru 200 l kottides, tootmisjäägid. Tasuta transport. Knt: Saue, Sooja 3a, 5360 0375, halupuu24@hotmail.ee

Ostan teie seisva või mitte-töötava sõiduki, võib ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike ja kuulutus ei aegu! Tel 5674 0940, mrt.mrt.001@mail.ee

Toimetused kuulutuste ja reklaamide sisu eest ei vastuta.

Seoses töömahu kasvuga otsime Kohila tervise- ja ilukeskusesse juuksurit, kosmeetikut ja administraatorit

Kandidaadilt ootame:

- vastavat eriharidust ja töösuski
- kohusetundlikkust ja täpsust
- soovi ja oskust klientidega suhelda
- aktiivsust ja särasilmsust

Omalt poolt pakume:

- tööd kaasaegses ilukeskuses väga heade töövahendite ja -tingimustega
- palju uusi kliente ja huvitavat tööd
- häid arenguvõimalusi ja kooolitust
- motiveerivat töötasu

Sooviavalduse koos CV-ga palume saata aadressile:
ave@floris.ee. Lisainfo tel 506 3486 Ave Siimar

SAKU LOOMAKLIINIK

www.loomakliiniksakus.ee

EELREGISTREERIMINE

53 439 332 • 6041 997

AVATUD E-R 12.00-19.30

Vastu võtab SVEN MÜRSEPP

Loomaarst
Sinu lähedal

Kiisa Haagiste Rent

24 h = 10 €

Tel 56 566 006

Loomaarsti KODUVISIIDID

Tel 55 10 623

www.loomaarstikoduvisiidid.ee

Taimedeta õu on tühi,
lilledeta pole pühil!

NURMIKO AIANDIPOOD –

pood otse aiandis!

Luba suvel jätkuda!

Kaunid ja värviküllased potililled
toovad päikest igasse päeva.

NURMIKO AIANDIPOOD
Juuliku tee 3, Saku vald, 75512 Harjumaa

Avatud E-R 8-18, L-P 10-18

Info tel 6737530,
aiandipood@nurmiko.ee
WWW.NURMIKO.EE

Lõunasöögid,
catering ja
peolauad,
sünnipäevad,
pulmad,
firmaüritused ja
ekskursioonid
õlletehasesse

Hooaja avamine Saku Pruulikojas 12. oktoobril!

Esineb ansambel
Shanon

Piletid eelmüügist 5 € ja kohapeal 7 €
Pidu aitavad käima tõmmata Jägeretid
Sisse saavad kõik, kel vanust üle 18

www.pruulikoda.ee

Tel 650 8338 saku@pruulikoda.ee Tallinna mnt 2, Saku.
TERE TULEMAST!

Saku Mõisa Värkstoia õpitoad oktoobris

- Karpide tegemise õpituba (juhendajad Hedwig Seaver ja Tiina Laube) - 9., 16., 23. oktoobril.
Kursuse hind 30 €, vabade kohtade olemasolul on võimalik osaleda ka ühekordselt, ühe korra hind 12 €.
 - Lillede meisterdamise kursus (juhendajad Hedwig Seaver ja Tiina Laube) - 30. oktoobril. Kursuse hind on 9 €.
- Kursused toimuvad Saku Mõisas algusega kell 18.30.
Registreerimine: moisavarkstuba@gmail.com, tel 5344 7638.
Lisainfo Saku mõisa kodulehel (www.sakumois.ee/et/varkstuba) ja Facebookis (Saku Mõisa Värkstuba & Saku Manor Handicraft)

SAKU MÕISA PUBI Saku parim köök on avatud E-R 11.30-14.00, iga päev maitsvad päevamenüüd! Etetellimisel pulmamenüüd, kohvipausid, grupimenüüd, õhtusöögid, buffeemenüüd ja saunamenüüd

Info www.sakumois.ee ♦ 6728 540 ♦ info@sakumois.ee

AVATUD ILUSALONG TStudio

Sakus Konsumi peal olevates ruumides

Meil töötavad
KOSMEETIK
KÜÜNTEHNIK
RIPSMETEHNIK
MASSÖÖR
Lastele mängunurk!

Salong avatud E-R 10-18, L 11-17
(hilisemad ajad ettebroneerimisel).
Aegu saab broneerida 648 1108.
Endiselt otsime oma väikesesse
toredasse kollektiivi
JUUKSURIT ja **KOSMEETIKUT**.

Leia meid facebookis!

KAGUREIS ootab teid elamusterohkele sügisreisile!

UUS!

TALUTUUR 5.-7.10.2012

Kolmepäevase reisi jooksul külastame: Mooste Linakoda, Asuva õuna-aeda, Krimmi talu, Sepa talu, Süvahavva Loodustalu, Elistvere Loomaparki ja Jäaja Keskust Äksis.

HIND 130 €

Hind sisaldab: 2 ööd Pesa hotellis, toitlustamist 3 korda päevas (sh pidulik õhtusöök muusika ja lauluga), mugavat bussi, reisisaatjat, muuseumipiletit, giidi, sauna ja ujumist.

Reisid algavad ja lõpevad Tallinnas.

Reisikavad leiad internetist www.kagureis.ee

Tellimine ja müük: Kagureis OÜ Tallinna büroo, Rävala 8-613

Tel 646 3116, 5347 4957, e-post maia@kagureis.ee

JÜRI TEED OÜ –

parim hinna ja kvaliteedi suhe!

tänav- ja äärekivide
müük ning paigaldus
kaevetööd • haljastus • muru niitmine
transport

Tel: +372 5333 4566

e-post: info@juriteed.ee www.juriteed.ee

Elektritööd

- UUTE ELEKTRIPAIGALDISTE EHITUS
- VANADE ELEKTRIPAIGALDISTE REKONSTRUEERIMINE
- HOOLDUS- JA KÄIDUTEENUS KORTERIÜHISTUTELE
- ELEKTRIRIKETE KÕRVALDAMINE

Tel: +372 56 243 297

E-post: info@laurifer.ee

Tantsukingad tolmust puhtaks!

Ühispilt augusti-
kuisest
standard-
tantsu-
laagrist.

Fotod:
Dance-
land

KADRI KÕRGEND

Tantsukool Danceland on suvepuhkuselt tagasi ning sügislavine treeninghooaeg täies hoos. Tänavust vihmast suve aitasid tantsulastel tegevusküllasemaks muuta kaks nädalast laagrit: juulis toimunud ladinalaager ja augustikuine standardtantsulaager. Laagrites õpiti juurde uusi kasulikke nippe, treeniti vastupidavust, valmistati ette uusi huvitavaid kavasisid.

Õpitut sai praktiseeritud juba ülemöödunud laupäeval Põltsamaal toimunud karikavõistlusel ja võistlusel „Magus algus“. Tulemused olid head, laagris tehtud tõsine töö tõi kaasa teenitud tunnustuse. Lisaks finaalkohtadele toodi koju ka mitu medalit: **Kevin Kangur** - **Anne Liis Paenurm** saavutasid Jun2 C klassis nii standardis kui ladinis 2. koha, **Norman Kustov** - **Britta Unt** Jun1 D klassis ladinis tantsudes 2. koha, **Lennart Männik** - **Brigitta Toomingas** Jun1 E klassis 1. koha. Head eeskuju näitas Dancelandi lastele nende oma standarditreener, mitmekordne Eesti meister **Alari Liiv**, kes saavutas täiskasvanute vanuseklassis 1. koha.

Alles see oli, kui seltskonnatantsijad lõpetasid kevadhooaja meeleoluka peoga. Rõõm on tõdeda, et sügisel vanad olid jät-

Dancelandi hobitantsijad lõpetasid kevadhooaja meeleoluka peoga.

kavad, kuid oodatud on ka uued huvilised, sest loodud on treeninggruppid nii algajatele, kesk-
tasemele kui edasijõudnutele. Pole vaja karta, kas saab hakka-
ma või mitte! Kes on öelnud, et karud ei tantsi?! Dancelandi
seltskonnatantsijate hulgas leidub mitmeid mehi, kes aastaid
oma abikaasadele väitsid, et nemad ei hakka kunagi tantsima -
ei oska, ei viitsi, pole aega. Siiski olid just need samad me-
hed nüüd esimesed, kes juba kesk augustikuud uurima asu-
sid, millal hooaja esimese tren-
niga algust saaks teha. Sest selts-
konnatants on mõnus vaheldus

tänapäeva pingsale töömелеle
ning aitab meeldivalt aega veeta
- just koos kaaslasega.

Dancelandi igal hooaja lõpu-
peol on pidanud pisikeste võist-
lustantsuga tegelevate laste va-
nemad hõrduks tunnistama, et
lausa pisar tuleb rõõmust silma,
kui lühikese ajaga on lapsed õp-
pinud ruudurummat või aeglast
valssi tantsima. Lastel endil on
silmad põnevusest läikinud ja
vahel mõni sammuke natuke
vussi läinud - muudkui oma va-
nema piiludes, et kas need
ikka näevad, kui tublid nad on.
Lapsena õpitud tantsuoskus on
oskus kogu eluks - kindlasti

KUHU MINNA

OKTOOBER

6. kell 11

Metsanurme sügismatk
Metsanurme-Üksnurme matka-
rajal. Lõkkeplatsil kuum tee ja
suupiste, matka lõppedes supp
Rehetoas. Tasuta. Vt lk 20

6. kell 11-13

**Lastehommikute hooaja
alustamine Saku Huvikes-
kuses:** teatriendus "Kolm
suurt soovi"; ringmängude män-
gimine III korruse saalis. Vt lk 20

8. kell 19

**Ülevallalise mälumängu
„Saku ajukas“ uue hooaja I
voor** Saku Valla Maja suures
saalis. Mängu juhib kilbar Mart
Vellama. Vt lk 20

11. kell 19

**LC Saku heategevuslik salon-
giõhtu** Saku mõisas. Vt lk 20

12.-19.

**Täiskasvanud Õppija Nädal
Saku Huvikeskuses.** Erinevad
kursused-koolitused-õpitoad.
Täpsem kava www.sakuvald.ee/huvikeskus

20. kell 11-14

Raamatulaat Saku Valla Majas.
Palju erinevaid tegevusi maja fua-
jees ja Saku vallaraamatukogus.

20. kell 11

**Pensionäride ühenduse Elu-
kaar koosviibimine** Saku Valla
Maja suures saalis.

NÄITUSED

Vallaraamatukogus Teaduse I

**Mart Aru fotonäitus „Linde
meie aias“** (kuni 13.10).

pole hirmu pulmavaltsi esitami-
se ees ka neil, kes tiipitsemel
tantsusportlaseks ei saa. Võist-
lustants annab hea rühi, arendab
koordinatsiooni ja rütmitaju. Li-
sanduvad suhtlemis-, koostöö-,
eneseväljendusoskus. Ja oskus
teiste inimestega, eelkõige oma
partneriga, arvestada. Ning või-
me liigutuste, žestide ja ilme
kaudu suhelda.

Tore, et Sakus on loodud las-
tele ja täiskasvanutele nii mit-
meid erinevaid võimalusi, nen-
de seas ka võistlus- ja seltskon-
natantsutreeningud. Aitäh tubli-
dele treeneritele **Kristina Ten-
nokesele** ja **Alarile Liivile**!

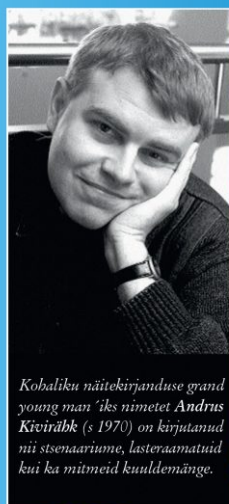

METSANURME SÜGISMATK
6. oktoobril 2012 kell 11.00
Tee-ja pirukapaus,
lõpus kuum supp
Osalemine tasuta!

Toetavad

LC Saku esitleb:
HEATEGEVUSLIKUD
salongiõhtud Saku Mõisas
11. oktoobril 2012 kell 19.00

Kobaliku näitekirjanduse grand young man 'iks nimetat Andrus Kivirähk (s 1970) on kirjutanud nii stsenaariume, lasteraamatuid kui ka mitmeid kuuldemänge.

Õhtu külaliseks on üks tuntuimaid Eesti nüüdiskirjanikke nii proosas kui ka näitekirjanduses **Andrus Kivirähk**

Tule naudi meeldivat õhtut kirjanduse radadel ...

Õhtu toimub mugavas salongistiilis, diivanite ja väikeste laudadega.

Mõisa kohvik avatud 18.30
 Annetus osaleja kohta 6 EURi
 Kohtade broneerimine: kuni 05.10.12
 lc.saku@lions.ee, tel 50 39 888

Kogutud annetused panustame Saku laste hüvanguks!

Saku Huvikeskus esitleb: **AUGUST KITZBERG**

KOLM SUURT SOOVI

NÄIDEND KAHES PILDIS EELMÄNGUGA

Osades:
PRIIT KARM
 ja
ILONA ERNES (hääli)

6.oktoobril kell 11
Saku Valla Majas

KUJUNDAJA ELE KRUSELL
 HELILOOJA MARILII VALKONEN

Etendus on TASUTA!

Peale etendust ootame lapsi
III krs saali ringmänge mängima!

Saku Huvikeskus

Tähelepanu mälumängurid!

Algab ülevallalise mälumängu
SAKU AJUKAS uus hooaeg!

I voor toimub 8.oktoobril kell 19
Saku Valla Maja suures saalis!

Ootame osalema kõiki endisi võiskondi!
 Väga oodatud on **ÜUED VÕISTKONNAD**

Mängu juhhib Mart Vellama

Vaata voorude toimumise aegu
www.sakuvald.ee/huvikeskus

Rutiinist välja!

Teaduse 1, III korrus tel. 6712403, huvikeskus@sakuvald.ee,
www.sakuvald.ee/huvikeskus

